

BMT İnsan Hüquqları Şurasının
otuz doqquzuncu sessiyası
10–28 sentyabr 2018-ci il
Gündəlikdəki 6-cı məsələ
Universal Dövri İcmal

UNİVERSAL DÖVRİ İCMAL üzrə İşçi Qrupun hesabatı Azərbaycan

Mündəricat

Giriş	2
I. İcmal prosesinin xülasəsi	3
A. Dövlətin baxışdan keçirilən məruzəsi	3
B. İnteraktiv dialoq və baxışı keçirilən Dövlətin cavabları	8
II. Nəticələr və/və ya tövsiyələr	18
Əlavə	
Nümayəndə heyətinin tərkibi	41
ƏLAVƏ	
Nəticələr və/və ya tövsiyələrlə bağlı fikirlər, baxışdan keçirilən Dövlətin təqdim etdiyi könüllü öhdəliklər və cavablar	42

GİRİŞ

1. BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının 5/1 sayılı qətnaməsinə uyğun olaraq yaradılan Universal Dövri İcmal üzrə İşçi Qrupu 7-18 may 2018-ci il tarixləri arasında özünün otuzuncu sessiyasını keçirmişdir. 15 may 2018-ci il tarixində keçirilən 13-cü iclasda Azərbaycan tərəfinin məruzəsi nəzərdən keçirilmişdir. Azərbaycan nümayəndə heyətinə Xarici İşlər nazirinin müavini Xələf Xələfov başçılıq etmişdir. 17 may 2018-ci il tarixində keçirilən 17-ci iclasda İşçi Qrupu Azərbaycan ilə bağlı hesabatı qəbul etmişdir.

2. 10 yanvar 2018-ci il tarixində İnsan Hüquqları Şurası Azərbaycan ilə bağlı icmala vasitəçilik etmək üçün məruzəçilərdən ibarət üçlüyü seçdi: Ekvador, Sloveniya və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri.

3. BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının 5/1 sayılı qətnaməsinə əlavənin 15-ci bəndinə və Şuranın 16/21 sayılı qətnaməsinə əlavənin 5-ci bəndinə uyğun olaraq Azərbaycan ilə bağlı icmal üzrə aşağıdakı sənədlər dərc edilmişdir:

(a) 15-ci bəndin (a) yarımbəndinə uyğun olaraq təqdim olunmuş milli məruzə/ yazılı təqdimat (A/HRC/WG.6/30/AZE/1);

(b) 15-ci bəndin (b) yarımbəndinə müvafiq olaraq Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarlığının tərtib etdiyi materiallar toplusu (A/HRC/WG.6/30/AZE/2/ Corr.1);

(c) 15-ci bəndin (c) yarımbəndinə uyğun olaraq Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarlığı tərəfindən hazırlanmış xülasə (A/HRC/WG.6/30/AZE/3)

4. Ermənistan, Banqladeş, Belçika, Braziliya, Almaniya, Lixtenşteyn, Portuqaliya, Sloveniya, İspaniya, İsveç, Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı, Amerika Birləşmiş Ştatları və Uruqvay tərəfindən əvvəlcədən hazırlanmış sualların siyahısı üçlük vasitəsilə Azərbaycana təqdim olunmuşdur. Bu suallar universal dövri icmalın internet səhifəsində dərc olunmuşdur.

I. İCMAL PROSESİNİN XÜLASƏSİ

A. Dövlətin baxışdan keçirilən məruzəsi

5. Azərbaycan qeyd etmişdir ki, universal dövrü icmal insan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi, dialoqun təşviqi və təcrübənin bölüşdürülməsi istiqamətində Azərbaycanda görülən işlər və həyata keçirilən tədbirlər ilə bağlı tam şəkildə məlumatın verilməsinə imkan yaratmaqla ölkənin üçüncü milli məruzəsinin nəzərdən keçirilməsi üçün effektiv formata malik olmuşdur.

6. Azərbaycan insan hüquqları sahəsində əsas beynəlxalq hüquqi sənədlərə tərəfdar çıxmış və onların yerinə yetirilməsinə dair hesabatları BMT-nin sazişlərin icrasına nəzarət üzrə müvafiq orqanlarına müntəzəm qaydada təqdim etmişdir. BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının otuz beşinci sessiyasında BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarı hesabatları vaxtlı-vaxtında verən 34 ölkə içərisində Azərbaycanın da adını çəkmişdir. Azərbaycan, həmçinin universal dövrü icmalın ilk iki dövrü üzrə aralıq hesabatları təqdim edən 15 ölkə sırasında yer almışdır.

7. Azərbaycan xüsusi prosedurlar üzrə bütün mandat sahiblərinə xüsusi dəvət göndərərək Üzv Dövlətlərlə əməkdaşlığın və dialoqun qurulmasında onların rolunun vacibliyini təsdiqləmişdir.

8. İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsinin daha da gücləndirilməsi, dövlət idarəçiliyi üzrə səmərəli və çevik mexanizmin formalaşdırılması və iqtisadi islahatların effektivliyinin təmin edilməsi məqsədilə 2016-cı ildə keçirilən referendumun nəticəsində Konstitusiyaya düzəlişlər edilmişdir.

9. 2017-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti penitensiar sahədə fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi barədə sərəncam imzalamışdır. Sərəncam cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi ilə penitensiar sistemi inkişaf etdirmək məqsədi daşımış və onun imzalanması nəticəsində cinayət qanunvericiliyi ilə bağlı siyasətin liberallaşdırılması, eləcə də, həbslərin və azadlıqdan məhrumetmə hallarınının məhdudlaşdırılması və bir sıra cinayətlərin dekriminalaşdırılması istiqamətində institusional, qanunverici və praktik tədbirlərin həyata keçirilməsi təmin edilmişdir.

10. Hesabat dövründə Azərbaycanda, həmçinin əfv və amnistiya təsisatları da geniş tətbiq olunmuşdur. Ümumilikdə Prezident 9 əfv aktı imzalamış və nəticədə 1378 məhkum əfv edilmişdir, Milli Məclisin təsdiq etdiyi iki amnistiya aktı isə 21000 nəfər barəsində tətbiq edilmişdir.

11. Hüquq sahəsində fəaliyyətin inkişafını dəstəkləmək məqsədilə 22 fevral 2018-ci il tarixində ölkə Prezidenti "Vəkilliyin inkişafı ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" sərəncam imzalamışdır. Sərəncamda bütün ölkə üzrə vəkil təşkilatlarının maddi-texniki təminatının yaxşılaşdırılması, Vəkillər Kollegiyası tərəfindən müntəzəm qaydada imtahanların keçirilməsi ilə yeni üzvlərin qəbulu və göstərilən hüquqi xidmətlərin keyfiyyətinin daim yüksəldilməsi məqsədilə vəkillərin peşə hazırlığının və ixtisasının artırılması ilə bağlı zəruri tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulmuşdur.

12. Korrupsiyaya qarşı mübarizə Hökumətin başlıca prioritetlərindən biri olmuşdur. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 aprel 2016-cı il tarixli Sərəncamı ilə "Açıq hökumətin təşviqinə dair 2016-2018-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı" təsdiq edilmişdir. Planda korrupsiyanın qarşısının alınması sahəsində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, korrupsiyaya qarşı mübarizə məqsədilə vətəndaşlar arasında ictimai maarifləndirmə tədbirlərinin keçirilməsi və korrupsiya cinayətlərinin törədilməsi faktının sübutuna dair təkliflərin hazırlanması nəzərdə tutulmuşdur.

13. Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi vətəndaşlara ictimai xidmətlərin və sosial innovasiyaların səmərəli şəkildə təqdim edilməsi istiqamətində fəaliyyətini genişləndirməyə davam etdirmişdir. Agentlik 2013-cü ildən bu günədək 20 milyondan çox müraciət qəbul etmiş və əhalinin 98-100 faiz məmnunluğuna nail olmuşdur. Bir sıra dövlətlər Agentliyin təcrübəsini öyrənməyə və bu modeli özlərində tətbiq etməyə maraq göstərmişdirlər.

14. Ölkədə 5000-dən çox KİV fəaliyyət göstərmişdir. Əhalinin təxminən 80 faizi informasiyanın ötürülməsi və əldə olunması üzrə ən geniş yayılmış və ən praktik vasitə olan internetə maneəsiz şəkildə qoşulmaq imkanına malik olmuşdur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu öz fəaliyyətini səmərəli şəkildə həyata keçirməyə davam etmişdir.

15. Dövlət vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələri ilə tərəfdaşlıq əlaqələri qurmuşdur. Azərbaycanda 500-ü insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində fəaliyyət göstərən 3254-dən çox qeyri-hökumət təşkilatı (QHT) dövlət qeydiyyatına alınmışdır. 2017-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası 3 milyon manatdan çox vəsait ayırmaqla QHT-lərə məxsus 484 layihəni maliyyələşdirmişdir.

16. 2008-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən tolerantlıq və qarşılıqlı anlaşmanın gücləndirilməsi və cəmiyyətdə ayrı-seçkilik, ekstremizm və ksenofobiyanın qarşısının alınması istiqamətində beynəlxalq səylərin koordinasiyası üçün bir platforma kimi "Bakı Prosesi" adlanan Beynəlxalq Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu yaradılmışdır. Həmçinin, Heydər Əliyev Fondu ölkədə multikulturalizm və tolerantlığın inkişafına böyük töhfə vermişdir.

17. Hesabat dövründə qəbul olunmuş sosial-iqtisadi inkişaf siyasətinə dair sənədlərdə, eyni zamanda “Azərbaycan 2020: Gələcəyə Baxış” İnkişaf Konsepsiyası və 2016-cı ildə qəbul edilmiş milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələrində nəzərdə tutulan tədbirlərin müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsi nəticəsində işsizliyin səviyyəsində nəzərəçarpan dərəcədə azalma müşahidə olunmuş, işsizlərin sosial müdafiəsi gücləndirilmiş, əmək bazarında vəziyyətin yaxşılaşması üçün əlverişli şərait yaradılmış və rəqabət imkanları təkmilləşdirilmişdir.

18. Ötən beş il ərzində ümumi daxili məhsul (ÜDM) 1,1 dəfə artmış, eyni zamanda qeyri-neft sektorunda 2,2 dəfə, əhalinin gəlirlərində isə 1,4 dəfə artım müşahidə olunmuşdur. Bu dövr ərzində qeyri-neft sənayesində 2,2 dəfə, kənd təsərrüfatı sektorunda 1,2 dəfə, ticarətdə 1,4 dəfə, turizm sahəsində 1,7 dəfə, nəqliyyat sektorunda 1,2 dəfə, kommunikasiya sektorunda isə 1,5 dəfə artım qeydə alınmışdır.

19. Azərbaycan “Dayanıqlı İnkişaf üzrə 2030-cu il Gündəliyi”ni dəstəkləmişdir. “Azərbaycan 2020: Gələcəyə Baxış” İnkişaf Konsepsiyasında və milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələrində nəzərdə tutulan prinsip və istiqamətlərin əksəriyyəti 2030-cu ilin Gündəliyi ilə oxşarlıq təşkil etmişdir. 2016-cı ildə Dayanıqlı İnkişaf üzrə Milli Əlaqələndirmə Şurası yaradılmışdır.

20. Azərbaycan Hökuməti qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-iqtisadi vəziyyətini yaxşılaşdırmaq və onların öz ana yurdlarına təhlükəsiz şəkildə qayıtmaq hüququnun gələcəkdə həyata keçirilməsini nəzərdə saxlamaqla cəmiyyətə inteqrasiyalarına kömək etmək məqsədilə bir sıra kompleks tədbirlər həyata keçirməyə davam etmişdir.

21. Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial müdafiəsini təmin etmək məqsədilə ötən 24 il ərzində büdcədən orta hesabla 6.6 milyard manat vəsait ayrılmışdır. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu vasitəsilə təxminən 2000 nəfər məcburi köçkünə sahibkarlıq fəaliyyətini maliyyələşdirmək üçün ümumilikdə 44 milyon manat güzəştli kredit verilmişdir. Bunun nəticəsində qaçqınlar və məcburi köçkünlər arasında yoxsulluğun səviyyəsi 75 faizdən 12 faizə qədər azalmışdır.

22. Məcburi köçkünlər kommunal xidmət xərclərini və dövlət ali və orta təhsil müəssisələri üzrə təhsil haqlarını ödəməkdən azad olunmuşdurlar.

23. Dağlıq Qarabağ regionu və onun ətrafındakı yeddi rayon daxil olmaqla Azərbaycan ərazisinin 20 faizinin Ermənistan tərəfindən işğal olunduğu ölkədə insan hüquqlarının tam şəkildə reallaşdırılması ilə bağlı əsas maneələrdən biri olmuşdur. Silahlı hücumlar zamanı Ermənistan beynəlxalq humanitar hüququn tələblərini pozmuş, eyni zamanda Azərbaycan vətəndaşlarını, girov götürülmüş şəxsləri və müharibə əsirlərini məhkəməsiz-istintaqsız edam etmiş, onları

işgəncələrə və digər qəddar, qeyri-insani və ləyaqəti alçaldan rəftara məruz qoymuşdur. Ermənistanın işğalçı siyasəti nəticəsində Azərbaycana 818 milyard dollar həcmində maddi ziyan dəymişdir.

24. Ermənistan tərəfi Azərbaycanın məruzəsi zamanı dörd dəfə fikir bildirmiş və Azərbaycanın təqdim etdiyi məlumat və faktların düzgün olmadığını və icmalın tələblərinə cavab vermədiyini qeyd etmişdir. İşçi Qrupu siyasi və ya münaqişə ilə bağlı məsələləri müzakirə etmək səlahiyyətinə malik deyildi. Azərbaycan icmal prosedurundan “yanlış olaraq” öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmək məsələsi kimi təqdim etdiyi “Dağlıq Qarabağ əhalisinin öz müqəddəratını təyinetmə hüququ”na xələl gətirmək məqsədilə münaqişəyə subyektiv yanaşmasını ifadə etmək üçün istifadə etməyə çalışmışdır. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı da daxil olmaqla, beynəlxalq ictimaiyyət Avropa Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatının Minsk qrupunun Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üçün yeganə beynəlxalq mandata malik format olduğunu təsdiqləmişdir. Bu səbəbdən, Ermənistan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin gündəmə gətirilməsinə və Azərbaycan tərəfinin milli məruzəsində və şifahi nitqlərində qeyd olunan yanlış məlumatlara etirazını bildirmişdir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə istinad edərək Ermənistanı təcavüzkar dövlət kimi tanımaq cəhdləri tamamilə yanlış idi və bu qətnamələrin məzmununun manipulyasiyası idi.

25. İnsan Hüquqları Şurasının Prezidenti bildirmişdir ki, bütün nümayəndə heyətləri insan hüquqları ilə əlaqədar məsələlərə şərh bildirmək və onlarla bağlı qeyd götürmək və fikirlərini ifadə etmək hüququna malikdirlər; məruzəsi nəzərdən keçirilən Dövlətə öz fikirlərini ifadə etmək hüququ verilmişdir. Lakin universal dövrü icmal prosesi Üzv Dövlətlər arasında mövcud olan mübahisəli məsələləri müzakirəyə çıxarmaq və həll etmək məqsədi daşımır. Müzakirələr zamanı ikitərəfli münasibətlərlə bağlı məsələlərə toxunulmamalı və İşçi Qrupunda bu məsələlər gündəmə gətirilməməlidir.

26. Ermənistanın qaldırdığı məsələlərə cavab olaraq Azərbaycan tərəfi aşağıdakıları qeyd etmişdir: “Azərbaycan polemikaya cəlb olunmaq istəmir, əksinə, tarixi faktlara, başlıca olaraq Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğal olunması və həmin ərazilərdə azərbaycanlılara qarşı etnik təmizlənmənin aparılması nəticəsində azərbaycanlıların insan hüquqlarının kütləvi şəkildə pozulması və bu səbəbdən ölkədə insan hüquqlarının tam şəkildə həyata keçirilə bilməməsi faktına diqqət çəkmək istəyir. Ermənistanda hələ də bir neçə Azərbaycan vətəndaşı var, onlar işğal olunmuş ərazilərdə ata-babalarının məzarlarını ziyarət edərkən ermənilər tərəfindən girov götürülmüşdürlər. Azərbaycanın Xocalı rayonunda Ermənistanın törətdiyi və uşaqlar, qadınlar və yaşlılar da daxil olmaqla təxminən 700 nəfər azərbaycanlının qətli ilə nəticələnən soyqırımın açdığı yara hələ də sağalmayıb”. Azərbaycan Ermənistanı BMT Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən qəbul olunmuş və

Azərbaycan ərazilərinin tamamilə azad edilməsini və məcburi köçkünlərin öz doğma yurdlarına təhlükəsiz və layiqli şəkildə qaytarılmasını nəzərdə tutan qətnamələrə əməl etməyə çağırılmışdır. Azərbaycan Ermənistana beynəlxalq humanitar hüququn tələblərini yerinə yetirməyi və təmas xəttinin yaxınlığındakı qəsəbələrdə yaşayan azərbaycanlı mülki əhəlinin ölümü ilə nəticələnən atışmaları dayandıрмаğı tövsiyə etmişdir. Azərbaycan bildirmişdir ki, Münaqişənin yeganə həll yolu Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən Ermənistan silahlı qüvvələrinin çıxarılması ola bilər. Azərbaycan ümid edir ki, beynəlxalq ictimaiyyət işğal olunmuş əraziləri azad etmək və azərbaycanlılara qarşı müharibə cinayətləri törədən şəxsləri qanun qarşısında məsuliyyətə cəlb etmək üçün Ermənistana təzyiq göstərəcək.

27. Azərbaycan, həmçinin torpaqlarının 20 faizinin Ermənistanın işğalı altında olduğunu vurğulamışdır və bildirmişdir ki, təcavüzkar dövlət kimi Ermənistan Azərbaycana qarşı davranışına görə cavab verməlidir, Ermənistandan fərqli olaraq Azərbaycan sülhsevər dövlət olmuşdur və öz qonşularına qarşı ərazi iddiası qaldırmamışdır, Azərbaycan heç vaxt öz torpaqlarında ikinci erməni dövlətinin yaradılmasına icazə verə bilməz.

I. İCMAL PROSESİNİN XÜLASƏSİ

B. İnteraktiv dialoq və baxışı keçirilən Dövlətin cavabları

28. İnteraktiv dialoqda 105 nümayəndə heyəti çıxış etmişdir. Dialoq zamanı verilmiş tövsiyələr bu hesabatın II hissəsində yer alır.

29. Rusiya Federasiyası mətbuatın müstəqilliyinin dəstəklənməsi və xüsusilə Heydər Əliyev Fondu vasitəsilə mədəniyyətlərarası dialoqun gücləndirilməsi istiqamətində görülən işləri qeyd etmişdir.

30. Ruanda Azərbaycanı mövcud qanunvericiliyin tətbiqinin gücləndirilməsi də daxil olmaqla bütün sahələrdə ayrı-seçkiliyin aradan qaldırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirləri və siyasətləri təkmilləşdirməyə təşviq etmişdir.

31. Səudiyyə Ərəbistanı korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi və vətəndaş cəmiyyətinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi istiqamətində görülən işləri müsbət qiymətləndirmişdir.

32. Serbiya “Açıq hökumətin təşviqinə dair 2016-2018-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı” və “İnsan alverinə qarşı mübarizə üzrə 2014-2018-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı”nı müsbət qiymətləndirmişdir.

33. Sinqapur “Açıq hökumətin təşviqinə dair 2016-2018-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı”nı və Dövlətin təhsilə daha böyük büdcə ayırmasını və səmərəli idarəetməni fəal şəkildə təşviq etməsini müsbət qiymətləndirmişdir.

34. Slovakiya jurnalistlərin və hüquq müdafiəçilərinin işgəncələrə və nalayiq rəftara məruz qalması barədə məlumatlara dair narahatlığını ifadə etmişdir.

35. Sloveniya Vəkillər Kollegiyasının müstəqilliyinin məhdud olduğuna dair irəli sürülən iddialar ilə bağlı narahatlığını ifadə etmiş və sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərən vəkillərin təqib və təhdidlərə məruz qalması ilə bağlı məlumatları qeyd etmişdir.

36. İspaniya “qeyri-ənənəvi” dini qurumların din azadlığından effektiv şəkildə faydalanması ilə bağlı məhdudiyətlərin mövcud olması barədə narahatlığını ifadə etmişdir.

37. Şri-Lanka sağlamlığın qorunması hüququ ilə bağlı görülən tədbirləri və vətəndaş cəmiyyəti ilə dialoqun təşviqi istiqamətində atılan addımları müsbət qiymətləndirmişdir.

38. Fələstin Dövləti yoxsulluq səviyyəsi ilə bağlı narahatlığını ifadə etməyə davam etmişdir. Fələstin Dövləti, həmçinin hüquq müdafiəçilərinin və jurnalistlərin müdafiəsi istiqamətində görülən tədbirləri müsbət qiymətləndirmişdir.

39. Sudan "Açıq hökumətin təşviqinə dair 2016-2018-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı" və korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında qanunvericiliyi müsbət qiymətləndirmişdir.

40. İsveç Azərbaycana icmal zamanı verilən tövsiyələri həyata keçirməkdə müvəffəqiyyət arzulanmışdır.

41. İsveçrə müxalifət nümayəndələrinin, jurnalistlərin və hüquq müdafiəçilərinin təqib və təhdidlərə məruz qaldığı ilə bağlı verilən məlumatlar barədə narahatlığını ifadə etmişdir.

42. Tacikistan öz tövsiyələrini vermişdir.

43. Tailand gender bərabərliyinin təşviqi ilə bağlı atılan addımları və cəzaçəkmə müəssisələrindəki şəraitin və məhbuslarla davranışın yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən işləri müsbət qiymətləndirmişdir.

44. Toqo, xüsusilə 2016-cı ildə konstitusiyaya dəyişikliklərin edilməsi ilə insan hüquqlarının müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində görülən işləri müsbət qiymətləndirmişdir.

45. Tunis qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi, cəzaçəkmə müəssisələri üzrə sistemin modernləşdirilməsi və insan alverinə qarşı mübarizənin aparılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirləri müsbət qiymətləndirmişdir.

46. Türkiyə qaçqın və məcburi köçkünlərə yardım etmək məqsədilə görülən işləri müsbət qiymətləndirmişdir.

47. Türkmənistan innovativ metodlardan istifadə etməklə ictimai xidmətlərin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasını və Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin yaradılmasını müsbət qiymətləndirmişdir.

48. Ukrayna Azərbaycan torpaqlarının bir hissəsi onun nəzarəti altında olmadığı üçün insan hüquqları ilə bağlı sazişlərin icrası zamanı Azərbaycanın maneələrlə qarşılaşdığını bildirmişdir.

49. Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri 2016-cı ildə konstitusiyaya edilən dəyişiklikləri, xüsusilə də institusional bazanın və qanunvericilik bazasının gücləndirilməsi məqsədilə həyata keçirilən tədbirləri müsbət qiymətləndirmişdir.

50. Birləşmiş Krallıq mətbuat və sərbəst toplaşmaq azadlıqları və məhkəmələrin müstəqilliyi ilə bağlı məhdudiyyətlərin olması və hüquq müdafiəçilərinin təqibə məruz qalması barədə narahatlığını ifadə etmişdir.

51. Amerika Birləşmiş Ştatları fikri ifadə etmək azadlığı, sərbəst toplaşmaq və birləşmək azadlığı hüququ ilə bağlı məhdudiyyətlərin olması nəticəsində siyasi və mülki sahələrin ciddi şəkildə məhdudlaşdığını qeyd etmişdir.

52. Uruqvay Azərbaycanın sazişlərin icrasına nəzarət orqanları ilə əməkdaşlığını, xüsusi prosedurların tətbiq olunmasını və "Uşaq hüquqları haqqında" Qanunun təkmilləşdirilməsi prosesini müsbət qiymətləndirmişdir.

53. Özbəkistan insan hüquqlarının müdafiəsi və BMT-nin insan hüquqları mexanizmləri ilə əməkdaşlığın yaradılması istiqamətində müntəzəm qaydada görülən tədbirləri yüksək qiymətləndirmişdir.

54. Venesuela (Bolivar Respublikası) Azərbaycanın sazişlərin icrasına nəzarət orqanları ilə əməkdaşlığını və əhalinin yaşayış səviyyəsinin yaxşılaşdırılması istiqamətində aparılan islahatları müsbət qiymətləndirmişdir.

55. Vyetnam insan hüquqlarının daha effektiv şəkildə müdafiəsini təmin etmək məqsədilə konstitusiya edilən dəyişiklik sayəsində əldə olunmuş nailiyyəti təqdir etmişdir.

56. Yəmən Azərbaycanın xüsusi prosedurlar üzrə bütün mandat sahiblərinə dəvət göndərməsini və yerli qanunvericiliyi beynəlxalq öhdəliklərə uyğunlaşdırmaq üçün atılan addımları müsbət qiymətləndirmişdir.

57. Zimbabve əhalinin məhbuslar, qaçqınlar və məcburi köçkünlər kimi müxtəlif kateqoriyalarının hüquq və azadlıqlarının təmin olunmasına yönəlmiş tədbirləri vurğulamışdır.

58. Əfqanıstan xüsusi prosedurlar üzrə bütün mandat sahiblərinə xüsusi dəvətin göndərilməsini müsbət qiymətləndirmişdir.

59. Əlcəzair cəmiyyətdə tolerantlıq və multikulturalizm dəyərlərini təbliğ etmək və məhkəmə sisteminin müstəqilliyini təmin etmək məqsədilə görülən tədbirləri müsbət qiymətləndirmişdir.

60. Anqola milli qanunvericiliyin insan hüquqlarına dair beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması ilə bağlı həyata keçirilən təkmilləşdirmə prosesini müsbət qiymətləndirmişdir.

61. Argentina xüsusi prosedurlar üzrə bütün mandat sahiblərinə xüsusi dəvətin göndərilməsini müsbət qiymətləndirmişdir.

62. Ermənistan öncəki icmaldan bəri insan hüquqları ilə bağlı vəziyyətin pisləşməsi barədə müxtəlif insan hüquqları mexanizmlərinin ifadə etdiyi narahatlığı vurğulamışdır.

63. Avstraliya insan alveri və məcburi nikahların qarşısının alınması istiqamətində qəbul olunan qanunlar da daxil olmaqla insan hüquqlarının hüquqi müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə əlaqədar görülən işləri müsbət qiymətləndirmişdir.

64. Avstriya Azərbaycanı yaxın gələcəkdə ölkəyə səfərin təşkili üçün BMT-nin sərbəst toplaşmaq azadlığı və birləşmək hüququna dair Xüsusi Məruzəçisi ilə əməkdaşlığı davam etdirməyə çağırmışdır.

65. Bəhreyn ictimai xidmətlərin göstərilməsi üzrə “bir pəncərə” modeli də daxil olmaqla insan hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı vəziyyətin yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən işləri müsbət qiymətləndirmişdir.

66. Banqladeş “İnsan alverinə qarşı mübarizə üzrə 2014-2018-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı”nın icrasını, multikulturalizmin təşviq edilməsi ilə bağlı irəlilən sürülən təşəbbüsləri və ölkənin gender bərabərliyini təmin etmək öhdəliyini müsbət qiymətləndirmişdir.

67. Belarus Azərbaycanın sazişlərin icrasına nəzarət orqanları ilə əməkdaşlığını və insan hüquqlarının müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədilə qanun və normativ-hüquqi aktların qəbul edilməsini müsbət qiymətləndirmişdir.

68. Belçika ölkənin dini tolerantlıq ənənəsini müsbət qiymətləndirmişdir.

69. Boliviya Çoxmillətli Dövləti içməli suyun təchizi ilə bağlı irəliləyişləri və səhiyyə və təhsil sahəsinə dövlətin qoyduğu investisiyanın həcmnin artırılmasını müsbət qiymətləndirmişdir.

70. Bosniya və Herseqovina xüsusi prosedurlar üzrə bütün mandat sahiblərinə xüsusi dəvətin göndərilməsini müsbət qiymətləndirmişdir. O, qadınların siyasi və ictimai həyatda lazımı səviyyədə təmsil olunmaması ilə bağlı narahatlığını ifadə etmişdir.

71. Braziliya fikri ifadə etmək azadlığı, sərbəst toplaşmaq və birləşmək azadlığı hüquqlarının pozulması iddiaları barədə narahatlığını ifadə etmişdir.

72. Bruney “Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün inklüziv təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Proqramını” yüksək qiymətləndirmiş və səhiyyə sisteminin yaxşılaşdırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirləri təqdirəlayiq hesab etmişdir.

73. Bolqarıstan gender bərabərliyinin, uşaq hüquqlarının və sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin hüquqlarının təmin olunması siyasəti üzrə ardıcıl şəkildə həyata keçirilən tədbirləri diqqətə çatdırmışdır.

74. Burundi Respublikası “İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyini artırmaq sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramı”nı müsbət qiymətləndirmişdir.

75. Kamboca sosial-iqtisadi inkişaf planı üzrə əldə olunan nailiyyətləri müsbət qiymətləndirmişdir.

76. Kanada Azərbaycanı vətəndaş cəmiyyətinin, qadınların və lezbiyan, gey, biseksual, transgender və interseks şəxslərin hüquqlarının müdafiəsini gücləndirməyə çağırmış və QHT-lərin üzərindəki inzibati yük barədə narahatlığını ifadə etmişdir.

77. Çili Azərbaycan tərəfindən sazişlərin ratifikasiyasını müsbət qiymətləndirmiş, lakin əvvəlki icmal dövründə qəbul edilmiş tövsiyələrə baxmayaraq birləşmək hüququ ilə bağlı məhdudiyyətlərin mövcud olması barədə narahatlığını ifadə etmişdir.

78. Çin əhalinin yaşayış səviyyəsinin yaxşılaşdırılması, korrupsiyaya qarşı mübarizənin aparılması, gender bərabərliyinin təşviqi, insan alverinin qarşısının alınması və qadın, uşaq və sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin hüquqlarının müdafiəsi sahələrində Azərbaycanın gördüyü işləri və əldə etdiyi nailiyyətləri müsbət qiymətləndirmişdir.

79. Fil Dişi Sahili Azərbaycanın insan hüquqlarının, xüsusilə qadın, uşaq və sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin hüquqlarının tam şəkildə təmin olunması üzrə qanunvericilik bazasını gücləndirməli olduğunu bildirmişdir.

80. Xorvatiya “2018–2024-cü illərdə Azərbaycan Respublikasında sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün inklüziv təhsilin inkişafı üzrə” Dövlət Proqramının təsdiqlənməsini müsbət qiymətləndirmişdir.

81. Kuba məhkəmə sisteminin müstəqilliyini təmin etmək və məhkəmələrin və məhkəmə infrastrukturunun fəaliyyətini yaxşılaşdırmaq məqsədilə həyata keçirilən tədbirləri xüsusilə vurğulamışdır.

82. Kipr jurnalistlərin, hüquq müdafiəçilərinin və gənc fəallərin üzləşdikləri çətinlik və məhdudiyyətlər barədə dərin narahatlıq ifadə etmişdir.

83. Çexiya dini tolerantlığı və 2018-ci ilin prezident seçkiləri zamanı beynəlxalq müşahidəçilərlə əməkdaşlıq əlaqələrinin olmasını təqdir etmişdir.

84. Koreya Demokratik Xalq Respublikası beynəlxalq əməkdaşlıq və vətəndaşların insan hüquqlarının təşviqi sahələrində əldə etdiyi irəliləyişi təqdir etmişdir.

85. Cibuti «İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında» Konvensiyaya dair bu Konvensiyanın nəzarət sisteminə düzəlişlər edilməsini nəzərdə tutan 14 sayılı Protokolun və Korrupsiya ilə əlaqədar cinayət məsuliyyəti haqqında» Konvensiyanın Əlavə Protokolunun ratifikasiyasını müsbət qiymətləndirmişdir.

86. Ekvador Azərbaycanın BMT-nin sazişlərin icrasına nəzarət üzrə müvafiq orqanlarına müntəzəm qaydada hesabat verməsini və şəffaf, cavabdeh və səmərəli ictimai xidmətlərin təşviqi sahəsində liderliyini müsbət qiymətləndirmişdir.

87. Misir Azərbaycanın beynəlxalq insan hüquqları mexanizmləri ilə əməkdaşlığını və məhkəmə sisteminin müstəqil fəaliyyətini yaxşılaşdırmaq istiqamətində həyata keçirdiyi işləri müsbət qiymətləndirmişdir.

88. Estoniya Azərbaycanın BMT-nin insan hüquqları sistemi ilə əməkdaşlığı genişləndirməsini təqdir etmiş və onu söz azadlığının təşviqi ilə bağlı addımlar atmağa davam etməyə çağırmışdır.

89. Fransa öz tövsiyələrini vermişdir.

90. Qabon gender bərabərliyinin təşviqi, məişət zorakılığına qarşı mübarizənin aparılması və məişət zorakılığının qurbanları üçün yardım mərkəzlərinin açılması sahəsində görülən tədbirləri müsbət qiymətləndirmişdir.

91. Gürcüstan beynəlxalq hüquqi sənədlərin ratifikasiyasını və xüsusi prosedurlar üzrə bütün mandat sahiblərinə xüsusi dəvətlərin göndərilməsi istiqamətində atılan addımları müsbət qiymətləndirmişdir.

92. Almaniya məcburi köçkünlərin sosial-iqtisadi vəziyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən tədbirləri müsbət qiymətləndirmiş, lakin vətəndaş cəmiyyətinə qarşı davam edən repressiya barədə narahatlığını ifadə etməyə davam etmişdir.

93. Qana insan hüquqlarının və əsas azadlıqların təşviqi və müdafiəsi istiqamətində görülən tədbirləri müsbət qiymətləndirmiş və Azərbaycanı öz müsbət təşəbbüslərini davam etdirməyə çağırmışdır.

94. Yunanıstan nəzərdən keçirilən dövr ərzində xüsusi məruzəçilərin ölkəyə səfərləri də daxil olmaqla Azərbaycanın atdığı müsbət addımlara toxunmuşdur.

95. Honduras yoxsulluq səviyyəsinin azaldılması istiqamətində görülən işləri və təhsil, xüsusilə də qadın və qızlar üçün təhsil sahəsindəki irəliləyişi müsbət qiymətləndirmişdir.

96. Macarıstan Azərbaycan Hökumətini insan alverinə qarşı mübarizəni davam etdirməyə səsləmişdir.

97. İslandiya təhsil sistemindəki islahatı və savadlılıq dərəcəsində nəzərəçarpan artımı müsbət qiymətləndirmişdir.

98. Hindistan səhiyyə ocaqlarının vəziyyətinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı həyata keçirilən tədbirləri təqdir etmiş və orta və ali ixtisas təhsilində gender bərabərliyinin təmin olunmasını müsbət qiymətləndirmişdir.

99. İndoneziya hamı üçün məşğulluq, mənzillə təmin olunma və təhsil imkanlarının yaradılması istiqamətində irəli sürülən təşəbbüsləri və məişət

zorakılığının qarşısının alınması və uşaq hüquqlarının müdafiəsi ilə əlaqədar görülən işləri müsbət qiymətləndirmişdir.

100. İran İslam Respublikası ictimai məlumatlandırmanın artırılmasını və dövlət rəsmiləri və mütəxəssislər üçün insan hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı təlim kurslarının start götürməsinə müsbət qiymətləndirmişdir.

101. İraq milli qanunvericiliyin beynəlxalq öhdəliklərə uyğunlaşdırılması ilə bağlı görülən işləri təqdir etmiş, xüsusi prosedurlar üzrə mandat sahiblərinə xüsusi dəvətin göndərilməsini müsbət qiymətləndirmişdir.

102. İrlandiya vətəndaş cəmiyyətinin fəaliyyətini tənzimləyən hədsiz dərəcədə məhdudlaşdırıcı qanunvericilik aktlarının olması və hüquq müdafiəçiləri və jurnalistlərin pis rəftara məruz qalması ilə bağlı məlumatlar barədə narahatlığını ifadə etməyə davam etmişdir.

103. İtaliya Azərbaycanın fərqli din və etiqadlara mənsub olan şəxslərin dinc şəraitdə birgə yaşayışının təşviqi ilə bağlı öhdəliyini müsbət qiymətləndirmişdir.

104. İordaniya Azərbaycanın Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə nail olmaq və öz milli hesabatlarını Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi prosesinə uyğunlaşdırmaq üçün atdığı addımları müsbət qiymətləndirmişdir.

105. Qazaxıstan insan alverinə qarşı mübarizənin aparılması, sosial sahədə siyasətlərin gücləndirilməsi və məhkəmə sistemi və penitensiar sistemin modernləşdirilməsi üçün görülən tədbirləri təqdir etmişdir.

106. Keniya Azərbaycanı təhsil, iş, mənzil və səhiyyə xidmətləri ilə təmin olunma imkanları yaratmaqla mühacirlərin, sığınacaq axtaran şəxslərin, məcburi köçkünlərin və azlıqların vəziyyətini yaxşılaşdırmağa və yetkinlik yaşına çatmayan şəxslərin nikahlarını aradan qaldırmaqla uşaq hüquqlarının müdafiəsini təkmilləşdirməyə çağırmışdır.

107. Küveyt Azərbaycanın insan hüquqlarının və dayanıqlı inkişafın təşviqi ilə bağlı öhdəliyini müsbət qiymətləndirmişdir.

108. Qırğızıstan sosial-iqtisadi sahədə əldə olunan nailiyyətləri və Konstitusiyaya edilən düzəlişlər də daxil olmaqla qanunvericilik ilə bağlı görülən tədbirləri təqdir etmişdir.

109. Laos Xalq Demokratik Respublikası "Rasional İnkişaf Uğrunda" Qadınlar Cəmiyyətini dəstəkləmək məqsədilə görülən işləri müsbət qiymətləndirmişdir.

110. Livan Azərbaycanın öz beynəlxalq öhdəliklərini yerinə yetirmək və beynəlxalq insan hüquqları mexanizmləri ilə əməkdaşlıq etmək üçün atdığı addımları müsbət qiymətləndirmişdir.

111. Liviya əldə olunan nailiyyətləri, xüsusilə də bir sıra beynəlxalq sazişlərin ratifikasiyasını müsbət qiymətləndirmişdir.

112. Malayziya Azərbaycanın tərəfdar çıxdığı insan hüquqlarına dair konvensiyaların müddəalarını öz milli qanunvericiliyinə daxil etmək və insan alverinə qarşı mübarizə aparmaq üçün atdığı addımları müsbət qiymətləndirmişdir.

113. Maldiv Respublikası ölkənin sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı görülən tədbirləri müsbət qiymətləndirmişdir.

114. Meksika universal dövrü icmal zamanı verilən tövsiyələrin icrası üzrə nailiyyətləri, xüsusilə də konstitusiyaya olunan dəyişiklikləri və "İctimai iştirakçılıq haqqında" Qanunu təqdir etmişdir.

115. Çernoqoriya Azərbaycanı əlilliyin insan hüquqlarına əsaslanan modelini təqdim etmək üçün əlavə tədbirlər görməyə dəvət etmişdir.

116. Mərakeş "Açıq hökumətin təşviqinə dair 2016-2018-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı"nın yaradılması da daxil olmaqla korrupsiya əleyhinə mübarizə aparmaq üçün görülən tədbirləri müsbət qiymətləndirmişdir.

117. Myanma insan hüquqlarına dair beynəlxalq öhdəlikləri həyata keçirmək üçün atılan addımları müsbət qiymətləndirmişdir. Eyni zamanda, Myanma vətəndaş cəmiyyətinin repressiyaya məruz qalması ilə bağlı verilən məlumatlar barədə narahatlığını ifadə etmişdir.

118. Namibiya Azərbaycanda insan hüquqları və əsas azadlıqların konstitusiyaya ilə təmin olunmasının gücləndirilməsinə yol açan referendumun keçirilməsini təqdir etmişdir.

119. Nepal iqtisadi inkişafın əldə olunmasını və sosial-iqtisadi hüquqların müntəzəm qaydada təşviqini müsbət qiymətləndirmişdir.

120. Niderland Azərbaycanı jurnalistlərin və hüquq müdafiəçilərinin müdafiəsi ilə bağlı vəziyyəti yaxşılaşdırmaqla söz azadlığının təmin olunması da daxil olmaqla insan hüquqlarının müdafiəsini və qanunun aliliyini gücləndirmək üçün əlavə addımlar atmağa dəvət etmişdir.

121. Nigeriya korrupsiyanın qarşısının alınması sahəsində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı gördüyü tədbirləri və İnsan Alverinə Qarşı Mübarizə üzrə Milli Fəaliyyət Planını müsbət qiymətləndirmişdir.

122. Norveç əvvəlki icmalla müqayisədə vətəndaş cəmiyyətinə əlavə məhdudiyyətlərin mövcud olması barədə narahatlığını ifadə etmişdir.

123. Pakistan Azərbaycan və Ermənistan arasındakı münaqişə nəticəsində qaçqın və məcburi köçkünə çevrilmiş şəxslərin rifahının yaxşılaşdırılması üçün görülən tədbirləri yüksək qiymətləndirmişdir.

124. Panama üçüncü milli məruzənin hazırlanması üçün vətəndaş cəmiyyətinin iştirakı ilə hökumətlərarası qrupun yaradılmasını xüsusilə vurğulamışdır.

125. Paraqvay Azərbaycan tərəfindən beynəlxalq sazişlərin ratifikasiyasını və onların icrasına dair müntəzəm qaydada hesabatın verilməsini və “Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında” Qanunu müsbət qiymətləndirmişdir. Paraqvay, həmçinin “qanunsuz miqrantlar” anlayışının istifadə olunması barədə narahatlığını ifadə etmişdir.

126. Peru yoxsulluğa qarşı mübarizə ilə bağlı əldə olunan irəliləyişləri və məhkəmə sistemini modernləşdirmək və qanun pozuntusuna yol verən azyaşlılara qarşı polis orqanlarının münasibətini dəyişdirmək üçün görülən tədbirləri müsbət qiymətləndirmişdir.

127. Filippin Miqrasiya Məcəlləsini və “Məktəbəqədər təhsil haqqında” Qanunu müsbət qiymətləndirmiş, uşaqlar ilə bağlı mərkəzləşdirilmiş milli məlumat bazasının yaradılması istiqamətində görülən tədbirləri təqdir etmişdir.

128. Portuqaliya insan alverinə qarşı mübarizənin aparılması və sığınacaq axtaran kimsəsiz uşaqların müdafiəsi üçün mexanizmin yaradılması istiqamətində görülən tədbirləri müsbət qiymətləndirmişdir.

129. Qətər milli qanunvericilik bazasını təkmilləşdirmək üçün qanunvericilik sahəsində görülən tədbirləri və xüsusi prosedurlar üzrə mandat sahibləri ilə əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirmişdir.

130. Koreya Respublikası məhkəmələrə müraciət imkanlarının artırılması və qanunvericiliyin səmərəli şəkildə icrası ilə bağlı irəli sürülən təşəbbüsləri müsbət qiymətləndirmişdir.

131. Moldova Respublikası ədliyyə sisteminin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əldə olunan irəliləyişi, təhsil sektoruna ayrılan vəsaitin artırılmasını, səhiyyə xidmətlərindən faydalanmaq imkanlarının gücləndirilməsini və potensialın artırılması və insan hüquqlarının müdafiəsi üzrə maarifləndirmə fəaliyyətinin və təlimlərin təşkilini yüksək qiymətləndirmişdir.

132. Rumıniya xüsusi prosedurlar üzrə bütün mandat sahiblərinə xüsusi dəvətin göndərilməsini müsbət qiymətləndirmişdir.

133. Kosta-Rika sazişlərin icrasına nəzarət orqanları və xüsusi prosedurlar üzrə mandat sahibləri ilə əməkdaşlıq da daxil olmaqla bir sıra irəliləyişlərin əldə olunduğunu xüsusilə vurğulamışdır.

134. Azərbaycan demokratiya, insan hüquqları və əsas azadlıqlar ilə bağlı öhdəliyinə sadıq qaldığını bir daha nümayiş etdirmişdir. O, inkişaf prosesində olan elektron məhkəmə sistemi ilə bağlı ətraflı məlumat vermişdir. Müstəqil fəaliyyəti və hüquqi xidmətlərin keyfiyyətli olmasını təmin etmək üçün Vəkillər Kollegiyasında islahatlar aparılmışdır. Azərbaycan işgəncələrə qarşı mübarizənin aparılması sahəsində Avropa Şurası və Birləşmiş Millətlər Təşkilatı ilə fəal şəkildə əməkdaşlıq etmişdir və işgəncə ilə əlaqədar cinayət məsuliyyətini nəzərdə tutan qəti dözümsüzlük siyasəti həyata keçirmişdir.

135. Azərbaycan Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi qarşısında daşdığı öhdəliklərə əməl etmişdir. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi milli məhkəmələrin yekun qərarına istinadən insan hüquqları pozuntusu aşkarladıqda həmin qərarlar milli qanunvericiliyin tələblərinə uyğun şəkildə nəzərdən keçirilmişdir. 2015-ci ildə Avropa Məhkəməsi azərbaycanlı məcburi köçkünlərlə bağlı iş üzrə Ermənistan əleyhinə hökm çıxarmışdır ki, bu da Azərbaycan ərazisinin bir hissəsinin Ermənistanın işğalı altında olması faktını təsdiqləyir. Bu hökm hələ də Ermənistan tərəfindən yerinə yetirilməyib. Milli azlıqların hüquqlarının müdafiəsi də, həmçinin Hökumətin əsas prioritetlərindən biri olmuşdur. Digər tədbirlər ilə yanaşı erməni dili də daxil olmaqla azlıqların dillərində televiziya və radio proqramları yayımlanmışdır.

136. Azərbaycan son 15 il ərzində ifrat yoxsulluğun aradan qaldırıldığını və mütləq yoxsulluğun 5,4 faizədək azaldığını vurğulamışdır. ÜDM 3.2, əhalinin ümumi gəliri isə 9.8 dəfə artmışdır. İşsizliyin səviyyəsi 5 faizədək azalmışdır. Regional inkişaf proqramları başlıca olaraq regionları əhatə etmiş, o cümlədən 8,000 km uzunluğunda yollar, 300 körpü və tunel, əhalinin istifadəsi üçün nəzərdə tutulmuş 52 km uzunluğunda qaz boruları, 8,000 məktəb, 300 bağça və 451 xəstəxana inşa və bərpa edilmişdir. Təxminən 487 kənd tipli qəsəbədə 700,000 nəfər təmiz su təchizatı ilə təmin olunmuşdur.

137. Azərbaycan yaxın gələcəkdə Milli Məclis tərəfindən “Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər haqqında” qanun layihəsinin qəbul olunacağına gözlənildiyini bildirmişdir. Azərbaycan əlillik dərəcəsinin müəyyənləşdirilməsi üçün xəstəliklərin beynəlxalq təsnifatından istifadə etmişdir.

138. Azərbaycan həbsdə olan şəxslərin hüquq müdafiəçiləri ilə heç bir maneə olmadan əlaqə yarada bilməsini təmin etmək üçün zəruri tədbirlərin görüldüyü qeyd etmiş, dövlətin sərbəst toplaşmaq azadlığı və birləşmək hüququnun icrasını təmin etdiyini və qanuni nümayişlərin keçirilməsinə heç bir müdaxilə olmadığını bildirmişdir.

139. Azərbaycan, həmçinin 2017-ci ildə insan alveri ilə bağlı 148 faktın aşkarlandığını qeyd etmişdir. Həbsdə olan 47 azyaşlı ilə bağlı müntəzəm qaydada monitoring aparılmış və onların gələcəkdə cəmiyyətə yenidən inteqrasiyasına kömək etmək məqsədilə onlar üçün kompüter əsaslı təlim imkanları yaradılmışdır.

II. NƏTİCƏLƏR VƏ/VƏ YA TÖVSIYƏLƏR

140. İnteraktiv dialoq zamanı verilən aşağıdakı tövsiyələr Azərbaycan tərəfindən nəzərdən keçirilərək qəbul edilmişdir:

140.1. İnsan hüquqlarına dair beynəlxalq sazişlərin ratifikasiyasının müsbət dinamikasını qoruyub saxlamaq (Banqladeş);

140.2. İnsan hüquqlarına dair milli qanunvericiliyin insan hüquqlarına dair beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmasını davam etdirmək (Kuba);

140.3. Milli qanunvericiliyi Azərbaycanın tərəfdar çıxdığı beynəlxalq sazişlərə uyğunlaşdırmaq (Misir);

140.4. İnsan hüquqları haqqında milli qanunvericiliyi insan hüquqlarına dair beynəlxalq standartlarla uyğunlaşdırmağa davam etmək (İordaniya);

140.5. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarlığının hesabatın verilməsi və tədbirlərin görülməsi üzrə milli mexanizmlərə dair təlimatına (2016-cı il) uyğun olaraq insan hüquqları ilə bağlı məsələlərin uyğunlaşdırılması, icrası, onlara dair hesabatın verilməsi və tədbirlərin görülməsi üçün milli mexanizm yaratmaq (Portuqalya);

140.6. Dövlətin beynəlxalq insan hüquqları ilə bağlı qəbul etdiyi tövsiyələrin icrası üzrə tədbirlərin görülməsi üçün daha geniş müəssisələrarası mexanizmin yaradılması ilə milli mexanizmləri gücləndirmək (Paraqvay);

140.7. BMT-nin sazişlərin icrasına nəzarət orqanları ilə bağlı seçkilər üçün milli namizədi açıq və şəffaf proses əsasında təyin etmək (Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı);

140.8. Təhlükəsiz, təmiz, sağlam və dayanıqlı mühitdən istifadə ilə əlaqədar insan hüquqları ilə bağlı öhdəliklər üzrə Xüsusi Məruzəçiyə dəvət göndərmək (Kosta-Rika);

140.9. İşgəncə və qəddar rəftarın digər formalarına qarşı mübarizə ilə bağlı qəbul edilmiş tövsiyələrin yerinə yetirilməsi istiqamətində işləri davam etdirmək (Livan);

140.10. İnsan Hüquqları Şurasının mexanizmləri ilə əməkdaşlığı davam etdirmək (Sudan);

140.11. Azərbaycanın müəyyən etdiyi ehtiyaclara əsaslanmaqla BMT-nin

İnsan Hüquqları Şurası və İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarlığı ilə əməkdaşlıq çərçivəsində insan hüquqlarının təşviqi və müdafiəsi istiqamətində görülən tədbirləri davam etdirmək (Tacikistan);

140.12. BMT-nin insan hüquqları mexanizmləri ilə fəal əməkdaşlığı davam etdirmək (Vyetnam);

140.13. BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarlığı, İnsan Hüquqları Şurası, İşgəncə əleyhinə Komitə və İnsan Hüquqları Şurasının xüsusi prosedur üzrə bütün mandat sahibləri ilə tam şəkildə əməkdaşlıq etmək, onların tövsiyələrini nəzərə almaq və yerinə yetirmək (Yunanistan);

140.14. Dinc şəraitdə birgə yaşayış ilə bağlı qabaqcıl milli təcrübələri digər ölkələrlə paylaşmaq (İran İslam Respublikası);

140.15. Müxtəlif din və etiqadlara mənsub şəxslərin dinc şəraitdə birgə yaşayışı ilə bağlı qabaqcıl milli təcrübələri paylaşmaq (İraq);

140.16. Sivilizasiyalararası və mədəniyyətlərarası dialoqun gücləndirilməsinə töhfə verməyə davam etmək (Qazaxıstan);

140.17. İnsan hüquqlarının müdafiəsinə dair milli mexanizmlərin imkanlarının gücləndirilməsi üçün tədbirlər görməyə davam etmək (Özbəkistan);

140.18. İnsanların miqrasiyası ilə bağlı vəziyyətlərdə insan hüquqlarının müdafiəsi üzrə təlimləri geniş miqyasda və bütün ictimai xidmət sektorlarında təşkil etmək (Ekvador);

140.19. Milli qanunvericiliyi təkmilləşdirməyə və qadın və uşaq hüquqlarının müdafiəsini təmin etmək üçün müvafiq qurumların fəaliyyətini gücləndirməyə davam etmək (Belarus);

140.20. Ölkədə qadın və uşaq hüquqlarının daha yaxşı təşviqi və müdafiəsi ilə bağlı səmərəli tədbirləri davam etdirmək (Qazaxıstan);

140.21. Ombudsman aparatının fəaliyyətinin inkişafı və səlahiyyətinin tam şəkildə icrası üçün əlverişli şərait yaratmaq və lazımi resursları təmin etmək (Slovakiya);

140.22. Milli institutların statusu ilə bağlı Paris Prinsiplərinə uyğun olan statusa malik olmaq üçün Ombudsman aparatında islahat keçirmək (Almaniya);

140.23. Resursların təkmilləşdirilmiş bölgüsü də daxil olmaqla İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkilərin aparatını gücləndirməyə davam etmək (Şri-Lanka);

140.24. Ölkədə insan hüquqlarının təşviqi və müdafiəsi üçün hökumət səviyyəsində görülən bütün tədbirləri əhatə edən müfəssəl və uzunmüddətli milli fəaliyyət planı tərtib etmək (Filippin);

140.25. Bütün qadın hüquqlarının təşviqi üçün milli fəaliyyət planının qəbulunu nəzərdən keçirmək (Namibiya);

140.26. İnsan hüquqları üzrə maarifləndirmə sisteminin inkişafı üçün görülən işləri davam etdirmək (Özbəkistan);

140.27. İnsan hüquqları üzrə maarifləndirmə və təlim sahəsində görülən tədbirləri davam etdirmək (Mərakeş);

140.28. Qadınlara qarşı zorakılıq hallarının qarşısının alınması üçün hüquq-mühafizə orqanlarının, məhkəmə sistemi və digər sistemlərin əməkdaşlarına təlim keçmək və bütün halların dərhal və hərtərəfli şəkildə araşdırılmasını təmin etmək (Kanada);

140.29. İnsan hüquqları üzrə maarifləndirməni artırmaq məqsədilə hökumət işçiləri və hüquq sahəsində işləyənlər üçün peşəkar təlim proqramlarının hazırlanmasını davam etdirmək (Misir);

140.30. Xüsusilə əmək bazarında gender bərabərliyinin təmin olunması istiqamətində görülən işləri davam etdirmək (Tunis);

140.31. Gender ayrı-seçkiliyini qadağan edən mövcud milli qanunvericiliyi hərtərəfli şəkildə tətbiq etmək (Hindistan);

140.32. Dövlət xidmət sektorunda işə qəbul prosesi zamanı gender bərabərliyinin müsbət dinamikasını qoruyub saxlamaq (Pakistan);

140.33. Əlillik hallarına əsaslanan ayrı-seçkiliyin bütün formalarına qarşı milli hüquqi bazanı gücləndirmək (Əlcəzair);

140.34. Milli qanunvericilikdə irqi ayrı-seçkilik anlayışının tərifinin təqdim edilməsi də daxil olmaqla irqi ayrı-seçkiliyin qarşısının alınmasına yönəlmiş müvafiq addımlar atmaq (Namibiya);

140.35. Milli institutların Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə, xüsusilə də 16-cı Məqsədə uyğunlaşdırılması üçün potensialın artırılması ilə bağlı fəaliyyətin təşviqini davam etdirmək (Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri);

140.36. İnsan hüquqlarının təşviqi və müdafiəsini yaxşılaşdırmaq üçün nəzərdə tutulmuş tədbirləri həyata keçirərkən Hökumətin tətbiq etdiyi Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi yönümlü yanaşmanı daha geniş miqyasda həyata keçirmək (Vyetnam);

140.37. Demokratiyanın gücləndirilməsi və dayanıqlı inkişafın təmin olunması sahəsində qadınların iştirakını təkmilləşdirmək (Bəhreyn);

140.38. Demokratiyanın gücləndirilməsi və dayanıqlı inkişafın təmin olunması sahəsində qadınların iştirakının təkmilləşdirilməsini davam etdirmək (Banqladeş);

140.39. İnsan hüquqlarının təşviqi və müdafiəsini yaxşılaşdırmaq üçün nəzərdə tutulmuş tədbirləri həyata keçirərkən Hökumətin tətbiq etdiyi Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi yönümlü yanaşmanı daha geniş miqyasda həyata keçirmək (Banqladeş);

140.40. Öz xalqının təhsil almaq hüququnun həyata keçirilməsini təkmilləşdirmək üçün görülən tədbirlər zamanı Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi yönümlü yanaşmanı daha geniş miqyasda tətbiq etmək (İndoneziya);

140.41. Əhalinin rifahını yaxşılaşdırmaq məqsədilə iqtisadi inkişaf dinamikasını gücləndirmək (İran İslam Respublikası);

140.42. Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin reallaşdırılması məqsədi daşıyan proqramlar vasitəsilə insan hüquqlarının təşviqi istiqamətində görülən işləri davam etdirmək (Küveyt);

140.43. İnsan hüquqlarının təşviqi və müdafiəsini yaxşılaşdırmaq üçün nəzərdə tutulmuş tədbirləri həyata keçirərkən Hökumətin tətbiq etdiyi Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi yönümlü yanaşmanı daha geniş miqyasda həyata keçirmək (Maldiv Respublikası);

140.44. İnsan hüquqlarının təşviqi və müdafiəsini yaxşılaşdırmaq üçün nəzərdə tutulmuş tədbirləri həyata keçirərkən Hökumətin tətbiq etdiyi Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi yönümlü yanaşmanı daha geniş miqyasda həyata keçirmək (Pakistan);

140.45. Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərini yerinə yetirərkən dövlət məktəblərində təhsilin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması üçün görülən tədbirləri davam etdirmək (Venesuela (Bolivar Respublikası));

140.46. İşçi Qrupunun biznes və insan hüquqları ilə bağlı tövsiyələrini nəzərə almaqla BMT-nin Biznes və İnsan Hüquqları üzrə Rəhbər Prinsiplərinin yerinə yetirilməsi üçün əlavə addımlar atmaq (Tayland);

140.47. Uşaqların cismani cəza ilə cəzalandırılmasını qadağan etmək və intizam tədbirləri kimi qeyri-zorakı alternativlər təqdim etmək (Uruqvay);

140.48. Məişət də daxil olmaqla bütün hallarda uşaqların cismani cəza ilə cəzalandırılmasını açıq şəkildə qadağan etmək üçün cari qanunvericiliyə düzəlişlər etmək (Monteneqro);

140.49. Prezidentin penitensiar sahədə fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi barədə imzaladığı sərəncamın, xüsusilə də sərəncamda infrastrukturun bərpası, istintaq təcridxanalarında saxlanma şəraitinə nəzarət və korrupsiyaya imkan yaradan vəziyyətlərin qarşısının alınması ilə bağlı hissələrin icrasını təmin etmək (Rusiya Federasiyası);

140.50. Cəzaçəkmə müəssisələrində və istintaq təcridxanalarında şəraiti yaxşılaşdırmaq və dustaqların zəruri tibbi xidmətlə təmin olunmasını təşkil etmək (Çexiya);

140.51. İnsan alverinə qarşı mübarizə istiqamətində görülən işləri davam etdirmək və insan alverinin qurbanlarını, xüsusilə də qadın və uşaqları müdafiə etmək və dəstəkləmək (Tunis);

140.52. İnsan alverinə qarşı mübarizədə nəzərəçarpan irəliləyişə nail olmaq üçün görülən tədbirləri davam etdirmək (Türkmənistan);

140.53. Qadın və uşaqların insan alverinin qurbanına çevrilməməsi üçün bu məsələyə xüsusi diqqət yetirmək (Ukrayna);

140.54. İnsan alverinə qarşı mübarizəyə dair yeni milli fəaliyyət planının hazırlanması da daxil olmaqla insan alverinin bütün formalarının qarşısının alınması üçün tədbirlər görmək (Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı);

140.55. Əməyin istismarı məqsədini güdən insan alverinin qarşısını almaq və ona qarşı mübarizə aparmaq üçün görülən tədbirləri intensivləşdirmək (Anqola);

140.56. İnsan alveri ilə məşğul olanlara qarşı mübarizəni gücləndirməklə xüsusilə qadın və uşaqların istismarı məqsədini güdən insan alverinin qarşısının alınması istiqamətində görülən işləri davam etdirmək (Cibuti);

140.57. Qadın və qızların cinsi istismar və məcburi əmək məqsədilə alverinə qarşı mübarizədə həyata keçirilən tədbirləri davam etdirmək (Qana);

140.58. Əməyin istismarı məqsədini güdən insan alverinin qarşısını almaq və ona qarşı mübarizə aparmaq üçün görülən tədbirləri intensivləşdirmək (İran İslam Respublikası);

140.59. İnsan alverinə qarşı mübarizədə həyata keçirilən tədbirləri davam etdirmək (İraq);

140.60. İnsan alverinə qarşı mübarizədə görülən tədbirləri gücləndirmək və insan alverinin qurbanlarına, xüsusilə də uşaqlara kömək etmək və onları müdafiə etmək (Livan);

140.61. İnsan alverinə qarşı mübarizənin aparılması istiqamətində bütün zəruri addımları atmaq və insan alverinin qurbanlarının cəmiyyətə yenidən inteqrasiyasını təmin etməklə onlara lazımı dəstəyi göstərmək üçün görülən tədbirləri gücləndirmək (Malayziya);

140.62. "İnsan Alverinə qarşı Mübarizə haqqında" Qanun ilə "sosial cəhətdən həssas şəxslər" anlayışının hüquqi tərifinə dəyişikliyin edilməsi və insan alverinin qurbanları üçün nəzərdə tutulan sığınacaqların sayının artırılması da daxil olmaqla insan alverinə qarşı mübarizə aparmaq və onun qarşısını almaq üçün görülən tədbirləri intensivləşdirməyə davam etmək (Namibiya);

140.63. İnsan alverinə qarşı mübarizə ilə bağlı görülən tədbirləri davam etdirmək və miqrant işçilərin hüquqlarını müdafiə etmək (Nigeriya);

140.64. İnsan alverinə qarşı mübarizə aparmaq üçün bütün hüquqi, inzibati və digər tədbirləri həyata keçirmək (Panama);

140.65. Ümumilikdə uşaqların və qadınların məişət mühitində təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və onların təhsili, inkişafı və bərabər hüquqlardan faydalanması ilə bağlı mövcud olan manelərin aradan qaldırılması istiqamətində görülən işləri davam etdirmək və intensivləşdirmək (Tacikistan);

140.66. Azadlıqdan məhrum olunmuş bütün şəxslərin həbs olunduqları ilk andan etibarən bütün əsas hüquqi müdafiə vasitələri ilə təmin olunması üçün əlavə addımlar atmaq (Macarıstan);

140.67. Ölkədə mövcud olan bütün dinlərin nümayəndələri üçün dini etiqad azadlığının təşviqi məqsədilə görülən tədbirlərin sayını artırmaq (İtaliya);

140.68. Söz azadlığını inkişaf etdirmək, mətbuatın müstəqilliyini dəstəkləmək, jurnalistlərin peşəkarlığını artırmaq və onların sosial müdafiəsini gücləndirmək məqsədilə görülən işləri davam etdirmək (Rusiya Federasiyası);

140.69. Birləşmək hüququnu təmin etmək və insan hüquqlarının müdafiəsinin dəstəklənməsi üçün vətəndaş cəmiyyəti ilə sıx şəkildə əməkdaşlıq etmək üçün görülən tədbirləri davam etdirmək (Myanma);

140.70. Vəkillərin hüquqlarına hörmət etmək (Fransa);

140.71. Məhkəmə sisteminin gücləndirilməsi üçün əlavə tədbirlər görməyə davam etmək (Tacikistan);

140.72. Ədliyyə sistemində müasir informasiya texnologiyalarının və innovasiyaların tətbiqini genişləndirmək (Belarus);

140.73. Məhkəmə sisteminin müstəqilliyini, qərəzsizliyini və şəffaflığını təmin etmək və ədliyyə xidmətlərindən istifadə imkanlarını təkmilləşdirmək (Fransa);

140.74. Dövlət xidmətlərinin təmin olunması zamanı texnoloji və elektron innovasiyaların tətbiqini artırmaq (Qətər);

140.75. Korrupsiyanın aradan qaldırılması üçün “2016-2018-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı”nın həyata keçirilməsi istiqamətində görülən işləri davam etdirmək (Tunis);

140.76. Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin şəffaf və səmərəli fəaliyyətini yaxşılaşdırmaq üçün görülən tədbirləri davam etdirmək (Türkiyə);

140.77. İnnovativ yanaşmalar tətbiq etməklə korrupsiya əleyhinə mübarizədə irəliləyişləri davam etdirmək (Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri);

140.78. Korrupsiyanın aradan qaldırılması istiqamətində görülən tədbirləri intensivləşdirmək (Bəhreyn);

140.79. Dövlət sektorunda korrupsiyanın aradan qaldırılması üçün dövlət qurumlarında şəffaflığı artırmaq və normativ-hüquqi bazanı gücləndirmək (Sinqapur);

140.80. “Bir pəncərə” modeli vasitəsilə dövlət xidmətlərinin təmin olunması üzrə qabaqcıl milli təcrübənin təkrarlanması üçün onu paylaşmağı davam etdirmək (Kuba);

140.81. Korrupsiyanın aradan qaldırılması ilə bağlı milli səviyyədə əldə olunan irəliləyişi qoruyub saxlamaq (İraq);

140.82. İctimai-hüquqi xidmətlərin təşviqi istiqamətində texnoloji innovasiyanın tətbiqini davam etdirmək (Küveyt);

140.83. Korrupsiya və digər əlaqədar iqtisadi cinayətlərin qarşısının alınması ilə bağlı həyata keçirilən tədbirləri davam etdirmək (Nigeriya);

140.84. Smart texnologiya və hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları üçün maarifləndirmə proqramı vasitəsilə məhkəmə sistemində davam etdirilən islahatları daha da gücləndirmək (Myanma);

140.85. İşgəncə ilə bağlı qaldırılan iddiaların effektiv, müstəqil və qərəzsiz şəkildə araşdırılmasını təmin etmək (İsveçrə);

140.86. Korrupsiyaya qarşı milli səviyyədə mübarizə aparmağa davam etmək (Mərakeş);

140.87. İnsan Hüquqları Komitəsi ilə əməkdaşlıq çərçivəsində plüral və rəqabətə əsaslanan seçkilərdə siyasi iştirakın tətbiqi üçün xüsusi tədbirlər görmək (Kosta-Rika);

140.88. Mülki, iqtisadi və mədəni hüquqların təşviqi və müdafiəsi üçün görülən tədbirləri davam etdirmək (Yəmən);

140.89. Vətəndaşların iqtisadi və sosial rifahını, xüsusilə də səhiyyə və təhsil imkanlarından faydalanmasını yaxşılaşdırmaq üçün irəli sürülən təşəbbüsləri gücləndirmək (Şri-Lanka);

140.90. Sosial cəhətdən həssas və marginallaşdırılmış qrupların sosial-iqtisadi hüquqlardan bərabər şəkildə faydalanmasını təkmilləşdirmək üçün görülən tədbirləri davam etdirmək (Nepal);

140.91. Dayanıqlı iqtisadi və sosial inkişafın təşviqini davam etdirmək, əhəlinin yaşayış səviyyəsini yaxşılaşdırmaq və bütün insan hüquqlarından istifadənin təmin edilməsi üçün möhkəm zəmin yaratmaq (Çin);

140.92. Sosial-iqtisadi inkişaf üzrə milli proqramın həyata keçirilməsi istiqamətində görülən tədbirləri davam etdirmək (Liviya);

140.93. Aztəminatlı ailələrə yardımın göstərilməsi üçün sosial müdafiə tədbirlərinin gücləndirilməsini davam etdirmək (Çin);

140.94. Xüsusilə aztəminatlı və marginallaşdırılmış əhali qrupları arasında yoxsulluğa qarşı mübarizənin aparılması üçün görülən tədbirləri davam etdirmək və paxtaxt və rayonlar arasındakı fərqləri azaltmaq (Fələstin Dövləti);

140.95. Yoxsulluq və sosial təcridetmə əleyhinə mübarizədə uğurlu sosial proqramların icrasını gücləndirməyə davam etmək (Venesuela (Bolivar Respublikası));

140.96. Sosial siyasətin gücləndirilməsi və yoxsulluğun aradan qaldırılması istiqamətində görülən tədbirləri davam etdirmək (Səudiyyə Ərəbistanı);

140.97. Dayanıqlı kənd təsərrüfatının gücləndirilməsi istiqamətində tədbirlərin görülməsi də daxil olmaqla regionlarda yoxsulluğun səviyyəsinin azaldılması üzrə siyasətləri gücləndirməyə davam etmək (Boliviya Çoxmillətli Dövləti);

140.98. Gənclərin, xüsusilə də regionlarda yaşayan gənclərin məşğulluq imkanları üzrə milli siyasət qəbul etmək (Honduras);

140.99. Ana və körpə ölümlərinin yayılmasının qarşısını almaq üçün anaların və körpələrin səhhətinin qorunması üzrə fəaliyyət proqramının icrasını gücləndirmək (Anqola);

140.100. Səhiyyə xidmətlərindən faydalanmaq imkanının və bu xidmətlərin keyfiyyətinin daha yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən işləri davam etdirmək (Bruneý);

140.101. BMT-nin müvafiq agentlikləri ilə əməkdaşlıq çərçivəsində regionlarda səhiyyə ocaqlarının vəziyyətinin yaxşılaşdırılması məqsədilə görülən tədbirləri davam etdirmək (Koreya Demokratik Xalq Respublikası);

140.102. Səhiyyə xidmətlərindən asanlıqla faydalanmaq imkanını artırmaq, səhiyyə xərcləri üzrə müvafiq büdcənin ayrılmasını təmin etmək, səhiyyə infrastrukturunu təkmilləşdirmək və tibb mütəxəssislərinin bacarıqlarını təşviq etmək (Hindistan);

140.103. Qadın və uşaqların sağlamlığının qorunması üzrə fəaliyyət proqramının icrasını davam etdirmək və ana və körpələrin səhhəti ilə bağlı bütün proqramların regionlarda da tətbiq edilməsini təmin etmək (Qırğızıstan);

140.104. Qısa zamanda reproduktiv sağlamlıq və ailə planlaşdırılması mövzusunda qanun layihəsi qəbul etmək (Uruqvay);

140.105. Qadınların öz sağlamlıq vəziyyətləri və ailə planlaşdırması üzrə abortdan istifadə ilə bağlı qərar vermək imkanına malik olmalarını təmin etmək (İslandiya);

140.106. Məktəbyaşlı uşaqların, o cümlədən əcnəbilərin təhsil almaq hüququna malik olduqlarından əmin olmaq (Əlcəzair);

140.107. Bərabər təhsil almaq hüququnu təşviq etmək üçün, xüsusilə regionlarda dövlət təhsilinə dövlət büdcəsindən vəsait ayırmağı davam etdirmək (Sinqapur);

140.108. Müvafiq strategiyalar, fəaliyyət planları və kampaniyalar vasitəsilə qadın hüquqlarının müdafiəsi və təşviqi istiqamətində həyata keçirilən tədbirləri davam etdirmək (Gürcüstan);

140.109. Demokratiyanın gücləndirilməsində və dayanıqlı inkişafın təmin olunmasında qadınların rolunu artırmağa davam etmək (Türkmənistan);

140.110. Həm dövlət sektorunda, həm də özəl sektorda qadınların imkanlarının genişləndirilməsini təşviq etməyə və dəstəkləməyə davam etmək (Lao Xalq Demokratik Respublikası);

140.111. Qadınlara qarşı ayrı-seçkilik barədə maarifləndirmənin aparılması və ayrı-seçkiliyin qarşısının alınması üçün ardıcıl və əlaqəli tədbirləri davam etdirmək (Rumıniya);

140.112. Müvafiq qanun və siyasətləri gücləndirilmiş şəkildə icra etməklə patriarxal münasibətlər və gender stereotipləri problemlərini aradan qaldırmaq üçün həyata keçirilən tədbirləri təkmilləşdirmək (Ruanda);

140.113. Qadınlara qarşı zorakılıq və ayrı-seçkilik hallarının aradan qaldırılması, xüsusilə də dölün cinsinə görə selektiv abort probleminin qarşısının alınması üçün görülən tədbirləri artırmaq (Uruqvay);

140.114. Qadınlara qarşı ayrı-seçkilik barədə maarifləndirmənin aparılması və ayrı-seçkiliyin qarşısının alınması üçün mövcud tədbirləri gücləndirmək (Zimbabve);

140.115. Qadınlara qarşı ayrı-seçkilik barədə maarifləndirmənin aparılması və ayrı-seçkiliyin qarşısının alınması üçün ardıcıl və əlaqəli tədbirləri davam etdirmək (Lao Xalq Demokratik Respublikası);

140.116. Gender bərabərliyinin yaxşılaşdırılması və bütün sahələrdə qadınlara qarşı bərabər davranışın təşviq edilməsi üçün görülən tədbirləri davam etdirmək (Şri-Lanka);

140.117. Gender stereotiplərini aradan qaldırmaq məqsədilə bu stereotiplərin mənfi təsiri barədə maarifləndirmə kampaniyalarının aparılması da daxil olmaqla qadınlara qarşı zorakılığın qarşısının alınması istiqamətində həyata keçirilən tədbirləri davam etdirmək (Moldova Respublikası);

140.118. Gender bərabərliyinin təşviq edilməsi və ardıcıl və əlaqəli tədbirlər vasitəsilə qadınlara qarşı zorakılığın qarşısının alınması istiqamətində görülən tədbirləri davam etdirmək və intensivləşdirmək (Malayziya);

140.119. İnsan hüquqlarının təşviqi və müdafiəsi istiqamətində əlavə tədbirlər görmək, məişət zorakılığına qarşı mübarizə aparmaq və gender əsaslı zorakılıq ilə bağlı hüquqi islahatların keçirilməsi və milli fəaliyyət planının inkişafı da daxil olmaqla gender bərabərliyini təşviq etmək (Braziliya);

140.120. Qadın hüquqlarının təşviqi və müdafiəsi istiqamətində görülən tədbirləri artırmaq, məişət zorakılığına qarşı mübarizə aparmaq və gender bərabərliyini təşviq etmək (Toqo);

140.121. Qadınlara qarşı məişət zorakılığının və zorakılığın digər formalarının qarşısının alınması üçün görülən tədbirləri gücləndirmək, eləcə də zorakılığın qurbanına çevrilmiş şəxslərin ədalət mühakiməsi üçün müraciətini təmin etmək məqsədilə qanunvericiliyi tətbiq etmək (Ruanda);

140.122. Gender bərabərliyi ilə bağlı tədbirlərin qəbulu və icrasını başa çatdırmaqla və məişət zorakılığına qarşı mübarizə aparılmaqla qadın

hüquqlarının təmin edilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirləri davam etdirmək (Qabon);

140.123. Məişət zorakılığının qarşısının alınmasına xüsusi diqqət yetirməklə qadın hüquqlarının təşviqi və müdafiəsi istiqamətində görülən tədbirləri intensivləşdirmək (İtaliya);

140.124. Qadın hüquqlarının təşviqi və müdafiəsi, məişət zorakılığının qarşısının alınması və gender bərabərliyinin təmin olunması istiqamətində görülən tədbirləri davam etdirmək (Qırğızıstan);

140.125. Qadınların qərar qəbulu prosesində daha fəal şəkildə iştirakına şərait yaratmaq və onların siyasi və ictimai proseslərdə tam və bərabər şəkildə iştirakını təmin etmək (Ukrayna);

140.126. Qadınların ictimai proseslərə səmərəli formada cəlb olunmasını təmin etməklə onların müxtəlif sahələrdə tam və effektiv şəkildə iştirakını təşviq etmək üçün mexanizmləri gücləndirmək (Bosniya və Herseqovina);

140.127. Ölkənin siyasi və sosial-iqtisadi inkişafında qadınların rolunun gücləndirilməsi üçün görülən tədbirləri artırmaq (Bolqarıstan);

140.128. Son illərdə qadınlara siyasi sahədə qərar qəbul etmək imkanı yaradan fəaliyyəti davam etdirmək (Ekvador);

140.129. Ölkənin siyasi və ictimai həyatında qadınların kişilərlə bərabər şəkildə tam iştirakını gücləndirmək (Peru);

140.130. Qızlar və gənc qadınların əlavə xidmətlərdən faydalanmaq imkanının təmin olunmasına xüsusi diqqət ayırmaqla belə xidmətlərin mövcudluğunu və əlçatanlığını yaxşılaşdırmaq üçün çoxsaylı agentliklərin iştirakı ilə gənclər və yeniyetmələr üçün daha çox inteqrə olunmuş xidmətləri təşviq etmək (Moldova Respublikası);

140.131. Qadın və uşaqların sağlamlığının qorunması üzrə fəaliyyət proqramını icra etmək və ana və körpələrin səhhəti ilə bağlı bütün proqramların regionlarda da tətbiq edilməsini təmin etmək (Toqo);

140.132. Uşaq hüquqlarının müdafiəsini təmin etmək məqsədilə qanunvericilikdə aparılan islahatları sürətləndirmək (Zimbabve);

140.133. Cinayət Məcəlləsinə uşaq pornoqrafiyasını açıq şəkildə qadağan edən müddəalar daxil etmək (Fil Dişi Sahili);

140.134. Əliliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında qanun layihəsinin qəbulunu və effektiv şəkildə icrasını təmin etmək (Rusiya Federasiyası);

140.135. Hökumətin ümumi siyasət prinsiplərinə uyğun şəkildə əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında qanunların qəbulunu nəzərdən keçirmək (Sudan);

140.136. BMT-nin Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları üzrə Komitəsinin tövsiyələrinə əsaslanmaqla və vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələrinin iştirakı ilə əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında qanun layihəsinin hazırlanmasını sürətləndirmək (Tailand)

140.137. Əlilliyi olan şəxslərin vəziyyətini və sosial həyatda iştirakını hərtərəfli şəkildə yaxşılaşdırmaq məqsədilə əlavə tədbirlər görmək (Serbiya);

140.138. "Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün inklüziv təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı"nın müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsini təmin etmək və bu sahədə qabaqcıl təcrübələrini Üzv Dövlətlərlə paylaşmaq (Bruneı);

140.139. Bütün əlilliyi olan şəxslərin cəmiyyətə inteqrasiyasını və ictimai həyatda aktiv rol oynamasını dəstəkləmək üçün həyata keçirilən siyasətləri davam etdirmək və bu məqsədlə müvafiq maliyyə resursları ayırmaq (Cibuti);

140.140. Əlilliyi olan şəxslər üçün qanunverici və institusional tədbirlərin işlənilməsi və hazırlanmasını və qəbulunu başa çatdırmaq (Qabon);

140.141. Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında qanun layihəsinin qəbulu üçün görülən tədbirlərin intensivləşdirilməsi də daxil olmaqla, insan hüquqlarının müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədilə institusional islahatları davam etdirmək (İndoneziya);

140.142. Əlilliyi olan şəxslərin hüquqlarının təşviqi və müdafiəsini davam etdirmək (Lao Xalq Demokratik Respublikası);

140.143. Qanunvericiliyə əlillik hallarına görə ayrı-seçkiliyin qadağan olunması ilə bağlı müddəalar daxil etmək (Panama);

140.144. Bütün əlilliyi olan uşaqların inklüziv təhsil almaq imkanını təmin etmək məqsədilə proqram və layihələrin həyata keçirilməsini davam etdirmək (Bolqarıstan);

140.145. Mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoqun təşviqi məqsədilə milli səviyyədə qazanılmış uğurlu təcrübəni paylaşmaq (Belarus);

140.146. Mədəniyyətlərarası dialoqların gücləndirilməsini davam etdirmək (İran İslam Respublikası);

140.147. Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ regionundan məcburi şəkildə çıxarılmış köçkünlərin öz doğma yurdlarına qayıtmaq hüququnun təmin olunması üçün konstruktiv əməkdaşlığı davam etdirmək (Türkiyə);

140.148. Məcburi köçkünlər üçün sosial yardım proqramları üzrə müvafiq vəsaitlərin bölgüsü üzrə uğurlu təcrübəni qoruyub saxlamaq (Banqladeş);

140.149. Məcburi köçkünlər üçün sosial yardım proqramları üzrə müvafiq vəsaitlərin bölgüsü üzrə uğurlu təcrübəni qoruyub saxlamaq (İordaniya);

140.150. Məcburi köçkünlərin öz doğma yurdlarına təhlükəsiz və layiqli şəkildə qayıtmaq hüquqlarını təmin etmək üçün görülən tədbirlər barədə məlumatlandırma aparmaq (Maldiv Respublikası);

140.151. Məcburi köçkünlərin öz doğma yurdlarına təhlükəsiz və layiqli şəkildə qayıtmaq hüquqlarını təmin etmək üçün görülən tədbirləri davam etdirmək (Pakistan);

140.152. Məcburi köçkünlərə təhsil üzrə təqaüdlərin verilməsini davam etdirməklə bərabər təhsil almaq hüququnun təmin olunması üçün müntəzəm qaydada tədbirlər görmək (Qətər).

141. Azərbaycan aşağıdakı tövsiyələri gözdən keçirərək BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının otuz doqquzuncu sessiyasına qədər öz reaksiyasını bildirəcək:

141.1. “İqtisadi, sosial və mədəni hüquqlar haqqında” Beynəlxalq Paktın Fakültativ Protokolunu ratifikasiya etmək (Portuqaliya) (İspaniya); .

141.2. “Uşaq hüquqları haqqında” Konvensiyanın Fərdi Müraciət Mexanizmi üzrə Fakültativ Protokoluna qoşulmaq və onun tam şəkildə icrasını təmin etmək (Slovakiya);

141.3. “Uşaq hüquqları haqqında” Konvensiyanın Fərdi Müraciət Mexanizmi üzrə Fakültativ Protokoluna qoşula bilmək üçün daxili əlaqələndirməni daha da gücləndirmək (Gürcüstan);

141.4. “Bütün şəxslərin məcburi yoxaçıxmalardan müdafiəsi haqqında” Beynəlxalq Konvensiyanın ratifikasiyası ilə bağlı imkanları nəzərdən keçirmək (Bosniya və Herseqovina);

141.5. “Bütün şəxslərin məcburi yoxaçıxmalardan müdafiəsi haqqında” Beynəlxalq Konvensiyanı ratifikasiya etmək (Burundi Respublikası) (Portuqaliya);

141.6. Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin Roma Statutunun ratifikasiyasını nəzərə almaq (Rumıniya); Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin Roma Statutunun ratifikasiyasını nəzərdən keçirmək (Uruqvay);

141.7. Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin Roma Statutunu ratifikasiya etmək (Avstriya) (İspaniya);

141.8. Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin Roma Statutunu ratifikasiya etmək və öz milli qanunvericiliyində bununla bağlı uyğunlaşdırma aparmaq (Kipr);

141.9. “Qadınlara qarşı zorakılıq və məişət zorakılığın qarşısının alınması və ona qarşı mübarizə haqqında” Avropa Şurası Konvensiyasını ratifikasiya etmək (Fil Dişi Sahili) (Kipr) (İspaniya);

141.10. Avropa Şurasının İstanbul Konvensiyasını ratifikasiya etmək (Estoniya);

141.11. Hələ tərəfdar çıxmadığı insan hüquqları üzrə sənədləri, xüsusilə də “Qadınlara qarşı zorakılıq və məişət zorakılığın qarşısının alınması və ona qarşı mübarizə haqqında” Avropa Şurası Konvensiyasını ratifikasiya etmək (Honduras);

141.12. Ölkəyə məhkəmə və hüquq sahələrindəki fəaliyyətlə əlaqədar araşdırma xarakterli səfərlərin təşkili üçün hakimlərin və vəkillərin müstəqil fəaliyyəti üzrə Xüsusi Məruzəçiyə xüsusi dəvət göndərmək (Yunanıstan);

141.13. “Vəkillərin rolu haqqında” Əsas Prinsiplərə və Avropa Şurasının vəkil peşəsinin müstəqilliyinə dair R(2000)21 sayılı tövsiyəsinə uyğun şəkildə müstəqil və şəffaf mexanizmlər yaratmaq (Avstriya);

141.14. Siyasi motivli ittihamlarla əlaqədar qanunsuz həbslər ilə bağlı Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin qərarlarını yerinə yetirmək (Kipr);

141.15. Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatının və Avropa Şurasının bir üzvü kimi öz öhdəliklərini yerinə yetirmək və Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin bütün qərarlarını icra etmək (Fransa);

141.16. Lezbiyan, gey, biseksual, transgender və interseks şəxslərə qarşı stiqmatizasiya kimi zorakılıq və ayrı-seçkilik hallarının qarşısının alınması üçün zəruri tədbirlər görmək və bu halların araşdırılmasını və üzə çıxarılmasını təmin etmək üçün görülən tədbirləri intensivləşdirmək (Argentina);

141.17. Lezbiyan, gey, biseksual, transgender və interseks şəxslərin həm qanunla, həm də həyatda ayrı-seçkilik və zorakılığın bütün növlərinə qarşı müdafiə olunmasını təmin etmək (Kanada);

141.18. Cinsi oriyentasiya və gender kimliyinə görə ayrı-seçkiliyə qarşı geniş hüquqi baza formalaşdırmaq (Çili);

141.19. Cinsi oriyentasiya və gender kimliyi də daxil olmaqla hər hansı səbəbə görə ayrı-seçkiliyin aradan qaldırılması və qarşısının alınması üçün qüvvədə olan qanunvericiliyi öz öhdəlikləri ilə müqayisədə hərtərəfli şəkildə nəzərdən keçirmək (Honduras);

141.20. Ayrı-seçkiliyə qarşı mövcud hüquqi bazanın cinsi oriyentasiya və gender kimliyinə görə ayseçkiliyi açıq-aşkar şəkildə qadağan etdiyini təmin etmək (İslandiya);

141.21. Ayrı-seçkiliyin bütün növlərinə qarşı mübarizənin intensivləşdirilməsi üçün beynəlxalq öhdəliklərə müvafiq şəkildə tədbirlər görmək (İtaliya);

141.22. Mövcud hüquqi bazaya cinsi oriyentasiya və gender kimliyinə görə ayrı-seçkiliyin qadağan olunması ilə bağlı müddəalar daxil etmək (Meksika);

141.23. Mövcud gender stereotiplərinin aradan qaldırılması üzrə hərtərəfli maarifləndirmə kampaniyası həyata keçirmək (Çernoqoriya);

141.24. Cinayət Məcəlləsinin irqi nifrətə təhrikə bağlı 283-cü maddəsindən fərdi şəxsləri siyasi baxışlarına görə təqib etmək və ya hədələmək üçün sui-istifadə olunmamasını təmin etmək (Koreya Respublikası);

141.25. Ləzgi və talışlar da daxil olmaqla, etnik azlıqların bütün hüquqlardan faydalanmasını təmin etmək üçün görülən tədbirləri davam etdirmək (Peru);

141.26. Uşaqların cismani cəzanın bütün növlərindən müdafiəsinə dair qanun layihəsi qəbul etmək (Qırğızıstan);

141.27. “Uşaqların cismani cəzanın bütün növlərinə qarşı müdafiəsi haqqında” qanun layihəsi hazırlamaqla uşaq hüquqlarını qorumaq (Namibiya);

141.28. Jurnalistlər, hüquq müdafiəçiləri və fəalların işgəncə və pis rəftara məruz qalması ilə bağlı irəli sürülən iddiaları araşdırmaq və günahkarları qanun qarşısında məsuliyyətə cəlb etmək (Slovakiya);

141.29. “İşgəncələrə və digər qəddar, qeyri-insani, yaxud ləyaqəti alçaldan rəftar və cəza növlərinə qarşı” Konvensiyanın Fakültativ Protokoluna uyğun olaraq işgəncə, pis rəftar və qanunsuz həbslərin aradan qaldırılması üçün tədbirlər görmək. Bundan əlavə, lezbiyan, gey, biseksual və transgender şəxslərin hüquqlarının pozulmasının və onların ayrı-seçkiliyə məruz qalmasının qarşısını almaq üçün ictimai siyasəti və təhsili gücləndirmək (Kosta-Rika);

141.30. Cinsi oriyentasiya və gender kimliyi də daxil olmaqla, şəxsi mülahizələrinə görə qanunsuz həbslər və pis rəftarla üzləşən şəxsləri müdafiə edərək onların cəmiyyətə tam şəkildə inteqrasiyasını təmin etmək (İspaniya);

141.31. İlqar Məmmədov da daxil olmaqla, siyasi səbəblərlə azadlıqdan məhrum edilmiş bütün məhbusları dərhal və qeyd-şərtsiz azadlığa buraxmaq və qanunsuz və ya siyasi motivli həbslərə qarşı təhlükəsizliyin təmin olunmasına dair tədbirlər müəyyən etmək (Norveç);

141.32. Siyasi motivli ittihamlarla azadlıqdan məhrum edilmiş bütün fəalları, jurnalistləri və bloqqları azadlığa buraxmaq və artıq azadlığa çıxmış şəxslərə qarşı cinayət ittihamlarının irəli sürülməsinin qarşısını almaq (Avstraliya);

141.33. Daha öncə də tövsiyə olunduğu kimi hüquq müdafiəçilərinin, vəkillərin və vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin heç bir təzyiq, çətinlik, hüquqi və ya inzibati təqib qorxusu və ya təhlükəsi olmadan öz fəaliyyətlərini həyata keçirə bilməsini təmin etmək (İsveç);

141.34. Vətəndaş cəmiyyətinin müstəqil nümayəndələrinə qarşı siyasi motivli məhkəmə araşdırmasını dayandırmaq (İsveç);

141.35. Təkrar qeydiyyat ilə bağlı tələbləri aradan qaldırmaq və maliyyə vəsaitinin təmin olunması üzrə normativ-hüquqi aktları sadələşdirmək üçün İnzibati Xətalər Məcəlləsi, "Qrant haqqında" Qanun və "Qeyri-hökumət təşkilatları haqqında" Qanunda düzəlişlər etmək (İsveç);

141.36. Müstəqil fəaliyyət göstərən və müxalifətə məxsus olan bəzi kütləvi informasiya vasitələrinin internet səhifəsinin bloklanması ilə bağlı 2017-ci ildə qəbul edilmiş qərarın ləğvi də daxil olmaqla söz azadlığını təmin etmək (İsveçrə);

141.37. Həm internetdə, həm də ənənəvi formada söz azadlığını, birləşmək hüququnu və sərbəst toplaşmaq azadlığını təmin etmək (İsveçrə);

141.38. Söz azadlığı, sərbəst toplaşmaq azadlığı və birləşmək hüququ kimi əsas hüquq və azadlıqlardan istifadə etdiyinə və dini etiqadına görə həbs edilmiş bütün şəxsləri dərhal və qeyd-şərtsiz azadlığa buraxmaq (Amerika Birləşmiş Ştatları);

141.39. Vəkillər Kollegiyasının İxtisas Komissiyasından icra və məhkəmə orqanlarının nümayəndələrini kənarlaşdırmaq, insan hüquqları ilə bağlı fəaliyyətə cəlb olunduqlarına görə onlara qarşı cəza tədbirlərinin görülməsinin qarşısını almaq və qəbul prosesinin şəffaflıq kriteriyalarına və prosedurlarına əsaslanmasını təmin etmək üçün "Vəkillər və vəkillik fəaliyyəti haqqında" Qanuna düzəlişlər etmək (Amerika Birləşmiş Ştatları);

141.40. Bütün şəxslərin beynəlxalq standartlara uyğun şəkildə söz azadlığından, xüsusilə də hüquq müdafiəçiləri ilə bağlı söz azadlığından faydalanmasını təmin etmək üçün zəruri tədbirlər görmək (Argentina);

141.41. Diffamasiyanı cinayət əməli kimi qiymətləndirməmək və jurnalistlərin sərbəst şəkildə və cəzalanmaq qorxusu olmadan fəaliyyət göstərməsini təmin etmək üçün əlavə tədbirlər görmək (Avstraliya);

141.42. İfadə azadlığının, sərbəst toplaşmaq azadlığının və birləşmək hüququnun tam şəkildə təmin olunması üçün diffamasiyaya dair müddəə və prosedurlar da daxil olmaqla, inzibati və qanunvericilik müddəalarını və prosedurlarını nəzərdən keçirmək (Avstriya);

141.43. Diffamasiyanın dekriminallaşdırılması da daxil olmaqla, ifadə azadlığına dair beynəlxalq öhdəliklərini icra etmək üçün tədbirlər görmək (Belçika);

141.44. Mətbuat və kütləvi informasiya vasitələrinin heç bir təzyiq, təqib və hədə-qorxuya məruz qalmadan sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərə bilməsi üçün onların azad və müstəqil fəaliyyətinə imkan yaratmaq (Slovakiya);

141.45. Söz və fikri ifadə etmək azadlığı ilə bağlı məhdudiyyətlərin aradan qaldırılması üçün tədbirlər görmək və dini etiqadın qapalı və açıq şəkildə ifadə edilməsi hüququnun tam şəkildə müdafiəsini və reallaşdırılmasını təmin etmək (Qana);

141.46. Bütün jurnalistlərin cəzalanmaq qorxusu olmadan sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərməsini təmin etmək, heç bir əsassız məhdudiyyət olmadan xarici mətbuatın yayımlanmasına icazə vermək, jurnalistlərin ölkəyə maneəsiz daxil olmasına şərait yaratmaq və sərbəst fəaliyyət göstərən jurnalistlərin, QHT rəhbərlərinin və müxalifət üzvlərinin ölkədən çıxışına qoyulan məhdudiyyətləri aradan qaldırmaqla öz beynəlxalq öhdəliklərinə uyğun şəkildə ifadə azadlığını tam şəkildə təmin etmək (Yunanıstan);

141.47. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin qərarının icrasını təmin etmək üçün İlqar Məmmədov da daxil olmaqla, ifadə azadlığından istifadə etdiyi üçün özbaşına həbs olunmuş bütün şəxsləri dərhal və qeyd-şərtsiz azadlığa buraxmaq (Sloveniya);

141.48. 2017-ci ilin yazında bağlanmış müxalifətə məxsus internet səhifələri üzərindəki bloku ləğv etməklə və internetdə tənqidi fikirlər səsləndirən şəxslərin təqibə məruz qalmasını dayandırmaqla internetin azad söz məkanı olaraq qalmasına imkan yaratmaq (Norveç);

141.49. Fikri ifadə etmək və dinc toplaşmaq azadlığı hüquqlarını təmin etmək (Peru);

141.50. Milli planda da nəzərdə tutulduğu kimi, ifadə azadlığı daxil olmaqla, insan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi üzrə hüquqi bazanı gücləndirmək (Livan);

141.51. Hüquq müdafiəçiləri və jurnalistlərin hər hansı təqib və ya təzyiqdən və fəaliyyətləri ilə bağlı məhdudiyyətlərdən müdafiəsini təmin etmək üçün görülən tədbirləri davam etdirmək (Fələstin Dövləti);

141.52. Çoxtərəfli təşkilatların tövsiyələrinə uyğun olaraq QHT və müstəqil kütləvi informasiya vasitələrinə qarşı məhkəmə araşdırmasını dayandırmaq, xarici qrantların əldə olunması ilə bağlı əsassız məhdudiyyətləri aradan qaldırmaq, QHT-lərin qeydiyyatı, fəaliyyəti və maliyyələşdirilməsinə dair qanunlara düzəliş etmək və müstəqil və müxalifətə məxsus internet səhifələrinin bloklaşdırılmasını sona çatdırmaqla vətəndaşların dinc fəaliyyətinə imkan yaratmaq (Amerika Birləşmiş Ştatları);

141.53. Fikri ifadə etmək, dinc toplaşmaq və birləşmək azadlıqlarını məhdudlaşdıran son qanunları ləğv etmək və jurnalistlər, fəallar və hüquq müdafiəçilərinin fəaliyyəti üçün təhlükəsiz şərait yaratmaq (İspaniya);

141.54. İnsan Hüquqları Şurasının 33/2 sayılı qətnaməsinə uyğun olaraq jurnalistlərin təhlükəsizliyinin təmin olunması istiqamətində tədbirlər görmək və təxirəsalınmaz, qərəzsiz və hərtərəfli araşdırmaların aparılmasını təmin etmək (Çili);

141.55. Jurnalistlər, hüquq müdafiəçiləri və gənc fəalların işgəncə və pis rəftara məruz qalması ilə bağlı iddiaların dərhal və hərtərəfli şəkildə araşdırılması da daxil olmaqla, ifadə və mətbuat azadlıqlarını təmin etmək və günahkarları məsuliyyətə cəlb etmək (Estoniya);

141.56. Diffamasiyanı dekriminalaşdırmaq və beynəlxalq standartlara uyğun olaraq onu Mülki Məcəlləyə daxil etmək (Estoniya);

141.57. Xüsusilə “Diffamasiya haqqında” Qanunu nəzərdən keçirməklə və müxalifətə məxsus internet səhifələri üzərindəki bloku ləğv etməklə ifadə və mətbuat azadlıqlarını təmin etmək (Fransa);

141.58. Sərbəst toplaşmaq azadlığı ilə bağlı inzibati və hüquqi təcrübəni Konstitusiyanın 49-cu, “Sərbəst toplaşmaq azadlığı haqqında” Qanunun isə 5-ci maddəsinə uyğunlaşdırmaq (Almaniya);

141.59. QHT-lərin sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərmək imkanlarını yaxşılaşdırmaqla ifadə və sərbəst toplaşmaq azadlıqları və birləşmək hüququndan tam şəkildə istifadəni təmin etmək (İtaliya);

141.60. Tənqidi fikirlərin səsləndirilməsi kimi əsassız səbəblərə görə vəkillərin Vəkillər Kollegiyasından kənarlaşdırılması və ya onların barəsində digər intizam tənbeh tədbirlərinin görülməsi ilə vəkillərin fəaliyyətinə müdaxilə hallarını sonlandırmaq (Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığı);

141.61. QHT-lərin qeydiyyatı, maliyyələşdirilməsi və fəaliyyəti ilə bağlı qanunvericiliklə və təcrübədə tətbiq olunan məhdudiyətləri aradan qaldırmaq (Avstraliya);

141.62. Xüsusilə QHT-lərin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı qaydaları sadələşdirməklə fəal vətəndaş cəmiyyətinin inkişafını dəstəkləmək üçün bütün zəruri tədbirləri görmək (Belçika);

141.63. Beynəlxalq hüquqa müvafiq olaraq vətəndaş cəmiyyətinin və mətbuatın səmərəli fəaliyyətini daha yaxşı müdafiə etmək üçün qanunvericiliyə vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarından onların fəaliyyətinin qeydiyyatının aparılmasını tələb edən düzəlişlər etmək (Kanada);

141.64. Vətəndaş cəmiyyətinin fəaliyyəti ilə bağlı qanunvericiliklə və təcrübədə tətbiq olunan məhdudiyətləri aradan qaldırmaq (Xorvatiya);

141.65. Bütün vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının və fəalları əsassız məhdudiyət, yaxud heç bir təqib qorxusu olmadan fəaliyyət göstərə bilməsini təmin etmək (Kipr);

141.66. İnzibati Xətalər Məcəlləsi və “Qrant haqqında” qanun da daxil olmaqla vətəndaş cəmiyyətinin fəaliyyətini məhdudlaşdıran qanunlara düzəlişlər etmək və QHT-lərin qeydiyyatını və maliyyələşmə prosesini sadələşdirmək üçün “Qeyri-hökumət təşkilatları haqqında” Qanuna dəyişiklik etmək (Çexiya);

141.67. Hüquq müdafiəçilərinin siyasi səbəblərdən vəkil statusundan məhrum edilməməsini və müştərilərini məhkəmələrdə təmsil etmək hüququna malik olmasını təmin etmək (Çexiya);

141.68. İxtisaslı vəkillərin sayının artırılması da daxil olmaqla, ittiham olunan bütün şəxslərin hüquqi təmsilçilik hüququndan faydalana bilməsini təmin etmək (Estoniya);

141.69. Vətəndaş cəmiyyətinin inkişafının təşviqi üçün “Qeyri-hökumət təşkilatları haqqında” Qanuna düzəliş etmək (Fransa);

141.70. 2014-cü ilin əvvəllərindən etibarən tətbiq olunan və məhdudlaşdırıcı xarakterə malik olan QHT və grant haqqında qanunvericiliyə düzəlişlər etmək və onları beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırmaq (Almaniya);

141.71. Vəkillər Kollegiyası ilə əməkdaşlıq çərçivəsində və məsləhətləşmə aparmaqla vəkillərin öz fəaliyyətləri zamanı təqib, təzyiq və əsassız müdaxilədən müdafiəsi üçün bütün hökumət orqanları tərəfindən tədbirlərin görülməsini təmin etmək (Sloveniya);

141.72. Birləşmək hüququna dair bütün qanun, normativ-hüquqi aktlar və prinsiplərin insan hüquqları üzrə beynəlxalq standartlara tam şəkildə uyğunlaşdırılmasını təmin etmək üçün onlara düzəlişlər etmək (İrlandiya);

141.73. Vətəndaş cəmiyyət nümayəndələrinin müstəqil fəaliyyətini təmin etmək məqsədilə QHT-lərin qeydiyyatı və maliyyələşdirilməsinə dair qanunvericiliyi nəzərdən keçirmək və ona dəyişikliklər etmək (Meksika);

141.74. Xarici qrantların əldə olunması ilə bağlı əsassız məhdudiyyətləri aradan qaldırmaq və "Qeyri-hökumət təşkilatları haqqında" Qanuna QHT-lərin qeydiyyatı, fəaliyyəti və maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar düzəlişlər etməklə jurnalistlərin, hüquq müdafiəçilərinin və QHT-lərin müdafiəsini təmin etmək (Niderland);

141.75. QHT-lərin fəaliyyəti və sərbəst şəkildə maliyyələşdirilməsi üçün təhlükəsiz və əlverişli şərait yaratmaq məqsədilə QHT-lərə dair qanunvericiliyi nəzərdən keçirmək (Norveç);

141.76. Vəkillərin fəaliyyətinə əsassız müdaxiləni dayandırmaq və Azərbaycan Vəkillər Kollegiyasının səmərəli şəkildə müstəqil fəaliyyətini təmin etmək (Almaniya);

141.77. Bütün şəxslərin hüquqi müdafiəsinin təşviqi üçün obyektivlik, şəffafıq və müstəqillik meyarlarından istifadəni təmin etməklə Vəkillər Kollegiyasına qəbul prosesinə dəyişiklik etmək (Meksika);

141.78. Jurnalistlərin və siyasi opponentlərin işgəncə və pis rəftara məruz qalması ilə bağlı irəli sürülən iddiaları araşdırmaq, bu cür davranışa yol verən şəxsləri cəzalandırmaq və hökumət orqanlarının müvafiq əməkdaşlarına və insan hüquqları üzrə cavabdeh işçilərə bu barədə təlimlərin keçirilməsini gücləndirmək (Koreya Respublikası);

141.79. İstintaq təcridxanalarındakı şəxslərin pis rəftara məruz qalması ilə bağlı irəli sürülən iddiaları hərtərəfli şəkildə araşdırmaq və bu cür davranışa yol verənləri məsuliyyətə cəlb etmək (Avstraliya);

141.80. Jurnalistlərin və hüquq müdafiəçilərinin təqib və zorakılığa məruz qalması ilə bağlı bütün halları dərhal effektiv və müstəqil şəkildə araşdırmaq və günahkarları qanun qarşısında məsuliyyətə cəlb etmək (Avstriya);

141.81. Xüsusilə hüquq müdafiəçiləri, jurnalistlər və dini qrupların üzvlərinə qarşı işgəncə və pis rəftarın olması ilə bağlı irəli sürülən bütün iddiaların araşdırılması üçün görülən işləri təkmilləşdirmək və bu cür davranışa yol verən şəxsləri məsuliyyətə cəlb etmək (Braziliya);

141.82. Vətəndaş cəmiyyəti üzvlərinin qanunsuz şəkildə həbs olunması və istintaq altında saxlanması ilə bağlı irəli sürülən bütün iddiaları dərhal və qərəzsiz şəkildə araşdırmaq və hüquqi təmsilçilikdən faydalanmaq hüququnun təmin olunması üçün şəffaflyq prosesi müəyyən etmək (Kanada);

141.83. Məhbusların işgəncə və pis rəftara məruz qalması ilə bağlı irəli sürülən bütün iddiaları hərtərəfli şəkildə araşdırmaq və bu cür davranışa yol verənləri cəzalandırmaq (Çili);

141.84. Hüquq müdafiəçiləri və jurnalistlərin özbaşına həbsi ilə bağlı irəli sürülən iddiaları araşdırmaq və ekstremizm, diffamasiya və ya "ləyaqətin alçaldılması" səbəbindən əqidə və ifadə azadlığının əsassız şəkildə məhdudlaşdırılmamasını təmin etmək (Çexiya);

141.85. Məhbusların işgəncə və pis rəftara məruz qalması ilə bağlı irəli sürülən bütün iddiaları hərtərəfli şəkildə araşdırmaq və bu cür davranışa yol verənləri cəzalandırmaq (Yunanıstan);

141.86. Hüquq müdafiəçilərinin, vətəndaş cəmiyyətinin fəallarının və jurnalistlərin özbaşına saxlanması, işgəncələrə və pis rəftara məruz qalması ilə bağlı irəli sürülən bütün iddiaları dərhal, effektiv, müstəqil və qərəzsiz şəkildə araşdırmaq (İrlandiya);

141.87. Kişi və qadınların əməkhaqqıları arasındakı fərqləri aradan qaldırmaqla qadınların məşğulluq imkanlarını təmin etmək üçün zəruri təkmilləşdirmə işləri aparmaq və tərəflər arasındakı dialoq və razılaşmalar zamanı vasitəçi rolunu oynamaqla həmkarlar ittifaqları və işəgötürənlər arasında kollektiv müqavilələrin əldə olunmasını təşviq etmək (Panama);

141.88. Qadınlara qarşı ayrı-seçkilik və zorakılığın bütün növlərinin aradan qaldırılması üçün güclü hüquqi baza formalaşdırmaq (Nepal);

141.89. Məişət zorakılığı da daxil olmaqla, gender əsaslı zorakılığın qarşısının alınması üçün dərhal milli strategiya qəbul etmək və bu siyasətlərin effektivliyinin təmin olunması üçün zəruri resurslar ayırmaq (Belçika);

141.90. "Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında" Qanunun tətbiqini təmin etmək üçün müvafiq siyasətlər həyata keçirmək (Paraqvay);

141.91. Regionlarda qadın və qızların inklüziv və keyfiyyətli təhsil almaq hüququnu təmin etmək üçün görülən işləri ikiqat artırmaq (Honduras);

141.92. Regionlarda qızların orta məktəbdə qeydiyyatının şəhərlərdəki kimi yüksək səviyyəyə çatmasını təmin etmək üçün tədbirlər görmək (Macarıstan);

141.93. Yetkinlik yaşına çatmayanların nikahının qarşısının alınması üçün görülən tədbirləri davam etdirmək və gücləndirmək və qızların nikaha daxil olmazdan öncə orta təhsili başa vurmasını təmin etmək (Toqo);

141.94. Yetkinlik yaşına çatmayanların nikahının qarşısının alınması və qızların nikaha daxil olmazdan öncə orta təhsil almağının təmin edilməsi üçün görülən tədbirləri davam etdirmək (Qırğızıstan);

141.95. Təhsil sistemi də daxil olmaqla, mədəni müxtəliflik və dil müxtəlifliyinin qorunması üçün görülən tədbirləri davam etdirmək (Rusiya Federasiyası);

141.96. Azlıqlara məxsus birliklərin icbari qeydiyyat prosedurunun sadələşdirmək və onların dini etiqad azadlığını əsassız şəkildə məhdudlaşdırmamaq (İspaniya);

141.97. “Qeyri-müəyyən vəziyyətdə olan miqrantlar” anlayışından ölkəyə daxil olan, lakin ölkəyə giriş üzrə rəsmi prosedurları başa çatdırmayan şəxslər barəsində istifadə etmək (Paraqvay);

141.98. Sığınacaq axtaranları sığınacaq təmin edərkən ayrı-seçkiliyə yol verməyən siyasət həyata keçirmək (İsveçrə);

141.99. “Qaçqın” anlayışının tərifinin “Qaçqınların statusu haqqında” 1951-ci il Konvensiyasının 1-ci maddəsinə uyğunluğunu təmin etməklə sığınacaq axtaran bütün şəxslərin sığınacağı verilmiş sisteminə daxil ola bilməsinə imkan yaratmaq (Niderland);

141.100. Bütün uşaqların, xüsusilə də məcburi köçkün ailələrinin övladlarının təhsil sistemindən faydalanmasını təmin etmək üçün zəruri tədbirlər görmək (Əfqanıstan);

141.101. Azadlığa buraxılmış fəalların bütün hüquqlarını təmin etmək (Fransa).

142. Azərbaycan aşağıdakı tövsiyələrin faktiki olaraq həqiqətə uyğun gəlməməsi, müvafiq məsələlərin birtərəfli şərhini əks etdirməsi və İnsan Hüquqları Şurasının 5/1 və 16/21 sayılı qətnamələrində nəzərdə tutulan icmal əsasları ilə uyğunluq təşkil etməməsi səbəbindən Azərbaycan tərəfindən nəzərə alınmayacağını bildirmişdir:

142.1. Müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycanın “məruz qaldığı münafişə” anlayışını gücləndirmək məqsədi daşıyan korrupsiya vasitələrindən istifadəni dayandırmaq (Ermənistan);

142.2. “Hayk Makuçyan və Samvel Minasyan Azərbaycan və Macarıstana qarşı” məhkəmə işinin tətbiqi ilə bağlı Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi ilə tam şəkildə əməkdaşlıq etmək (Ermənistan);

142.3. Ermənistan və ermənilər haqqında danışarkən yüksək səviyyəli siyasətçilərin istifadə etdiyi fitnəkar və alovlandırıcı ifadələrdən təkrar şəkildə və məhdudiyyətsiz istifadəni və bu ifadələrin ictimai fikirlər üzərindəki mənfi təsirlərini pisləmək (Ermənistan);

142.4. Erməni soyadı daşıyan əcnəbilərin qanunsuz əsaslar və ayrı-seçkilik səbəbilə ölkəyə girişinin qarşısının alınmamasını təmin etmək (Ermənistan);

142.5. Culfada yerləşən orta əsrlərə aid erməni qəbiristanlığı da daxil olmaqla, öz yuridiksiyasında olan mədəni və arxeoloji irsi mədəni və etnik mənsubiyyətini dəyişmədən qoruyub saxlamaq (Ermənistan);

142.6. Yanlış hesabat metodundan istifadə etməklə qaçqın və məcburi köçkünlərə dair statistikanın saxtalaşdırılmasını dayandırmaq (Ermənistan).

143. Bu hesabatda yer alan bütün nəticələr və/və ya tövsiyələr məruzəni təqdim edən və/və ya nəzərdən keçirilən Dövlətin (Dövlətlərin) mövqeyini əks etdirir və bu nəticələr və/və ya tövsiyələr İşçi Qrupu tərəfindən bütünlüklə təsdiqlənmiş hesab oluna bilməz.

Əlavə

Nümayəndə heyətinin tərkibi

Azərbaycan nümayəndə heyətinə Xarici İşlər nazirinin müavini Xələf Xələfov başçılıq etmişdir və nümayəndə heyəti aşağıdakı üzvlərdən ibarət olmuşdur:

- Azərbaycan Respublikasının BMT-nin Cenevrə bölməsi və digər beynəlxalq təşkilatlar yanında daimi nümayəndəsi, səfir Vaqif Sadıqov;
- Ədliyyə nazirinin müavini Toğrul Musayev;
- Daxili İşlər nazirinin müavini İsmət Əliyev;
- İqtisadiyyat nazirinin müavini Sevinc Həsənova;
- Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi nazirinin müavini Natiq Məmmədov
- Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədrinin müavini Sədaqət Qəhrəmanova;
- Prezident Administrasiyasının sektor müdiri Çingiz Əsgərov;
- Dövlət Miqrasiya Xidmətinin şöbə müdirinin müavini Vahid Qəhrəmanov;
- Ədliyyə Nazirliyinin İnsan hüquqları və ictimaiyyətlə əlaqələr idarəsinin rəisi Faiq Qurbanov;
- Xarici İşlər Nazirliyinin şöbə müdiri İsmayıl Əsədov;
- Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin şöbə müdirinin müavini Rəfi Qurbanov;
- Xarici İşlər Nazirliyinin birinci katibi Rəşad Həsənov;
- Azərbaycan Respublikasının BMT-nin Cenevrə bölməsi və digər beynəlxalq təşkilatlar yanında daimi nümayəndəsinin müavini Emil Həsənov;
- Azərbaycan Respublikasının BMT-nin Cenevrə bölməsi və digər beynəlxalq təşkilatlar yanında daimi nümayəndəliyinin məşvərətçisi Seymur Mərdəliyev;
- Azərbaycan Respublikasının BMT-nin Cenevrə bölməsi və digər beynəlxalq təşkilatlar yanında daimi nümayəndəliyinin birinci katibi Yalçın Rəfiyev;
- Azərbaycan Respublikasının BMT-nin Cenevrə bölməsi və digər beynəlxalq təşkilatlar yanında daimi nümayəndəliyinin ikinci katibi Emin Aslanov.

BMT İnsan Hüquqları Şurasının
otuz doqquzuncu sessiyası
10–28 sentyabr 2018-ci il
Gündəlikdəki 6-cı məsələ
Universal Dövri İcmal

Universal Dövri İcmal üzrə İşçi Qrupun Hesabatı Azərbaycan ƏLAVƏ

Nəticələr və/və ya tövsiyələrlə bağlı fikirlər, baxışdan keçirilən
Dövlətin təqdim etdiyi könüllü öhdəliklər və cavablar

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnsan Hüquqları Şurasının Universal Dövrü İcmal mexanizmi üzrə İşçi Qrupunun 30-cu sessiyası çərçivəsində verilmiş 101 tövsiyə ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Hökumətinin mövqeyi

1. Azərbaycan Hökuməti 2018-ci ilin may ayında keçirilən universal dövrü icmalın üçüncü dövrü ərzində təqdim edilən 259 tövsiyəni diqqətlə nəzərdən keçirmişdir. Hökumət tövsiyələrin əksəriyyətini qəbul etmiş, qalanlarını isə diqqətə almışdır.
2. Tövsiyənin qəbul edilməsi onun artıq icra edildiyini, cari zamanda həyata keçirilməkdə olduğunu və ya həyata keçirilə biləcəyini ifadə edir. Azərbaycan tövsiyələrin əksəriyyətini qəbul edib və digər tövsiyələri də həyata keçirməyə çalışacaq.
3. Tövsiyənin diqqətə alınması onunla bağlı əlavə araşdırmaların aparılacağını bildirir.

Azərbaycanın verilmiş tövsiyələr ilə bağlı mövqeyi

141.1 sayılı tövsiyə diqqətə alınmışdır

4. İqtisadi, sosial və mədəni hüquqlar haqqında Beynəlxalq Paktın Fakultativ Protokolunun ratifikasiyası üçün dövlətlərarası razılaşmanın əldə edilməsi tələb olunur.

141.2 və 141.3 sayılı tövsiyələr diqqətə alınmışdır

5. Hazırda Azərbaycanda uşaq hüquqlarının daha yaxşı müdafiəsi istiqamətində hüquqi və institusional islahatlar aparılır. Uşaq Məcəlləsi və Milli Uşaq Strategiyasının layihələri yekunlaşmaq üzrədir. Bu sənədlər qəbul edildikdən və tətbiq olunduqdan sonra ölkəmiz "Uşaq hüquqları haqqında" Konvensiyanın fərdi müraciət mexanizmi üzrə Fakultativ Protokoluna qoşula bilər.

141.4 və 141.5 sayılı tövsiyələr diqqətə alınmışdır

6. Azərbaycan Respublikasının "Bütün şəxslərin məcburi yoxaçıxmalardan müdafiəsi haqqında" Beynəlxalq Konvensiyaya qoşulması üçün daxili koordinasiyanın daha da gücləndirilməsi tələb olunur.

141.6, 141.7 və 141.8 sayılı tövsiyələr diqqətə alınmışdır

7. Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin Roma Statutunun ratifikasiyası məsələsinə dair məlumatlar Azərbaycan Respublikası Hökumətinin Universal Dövrü İcmal üzrə üçüncü dövrü məruzəsinin 11 və 12-ci bəndlərində yer almışdır.

141.9, 141.10 və 141.11 sayılı tövsiyələr diqqətə alınmışdır

8. Azərbaycan "Qadınlara qarşı zorakılıq və məişət zorakılığın qarşısının alınması və ona qarşı mübarizə haqqında" Avropa Şurası Konvensiyasının hazırlanması prosesində iştirak etmişdir. Konvensiyanın maddələrini tətbiq etmək və Konvensiyada nəzərdə tutulduğu

kimi yeni mexanizmlər formalaşdırmaq məqsədilə Azərbaycan Respublikasının müvafiq milli qanunvericiliyi gözdən keçirilir. Bu proses başa çatdıqdan sonra Azərbaycan öz hüquqi mövqeyini müəyyən edəcək.

141.12 sayılı tövsiyə qəbul edilmişdir

9. Azərbaycan Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnsan Hüquqları Şurasının Xüsusi Prosedurlar üzrə bütün mandat sahiblərinə xüsusi dəvət göndərmişdir.

141.13 sayılı tövsiyə qəbul edilmişdir

10. “Vəkillər və vəkillik fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu tövsiyədə nəzərdə tutulan hər iki beynəlxalq sənədin tələblərinə cavab verir. Belə ki, qanunvericilik aktlarının və “Vəkillərin davranış qaydaları haqqında” Əsasnamənin tələblərinin pozulması halları aşkarlandıqda, eləcə də həm beynəlxalq sənədlərin, həm də milli qanunvericiliyin tələblərinə əsasən vəkillərin etik normalalarının pozulduğu müəyyən olunduqda vəkillər intizam məsuliyyətinə cəlb olunurlar.

141.71 və 141.77 sayılı tövsiyələr qəbul edilmişdir

141.39 və 141.76 sayılı tövsiyələr diqqətə alınmışdır

11. Hal-hazırda ölkədə 1200-dən çox vəkil fəaliyyət göstərir. Son 6 ay ərzində Vəkillər Kollegiyasına 152 şikayət daxil olmuşdur. 10 vəkil barəsində intizam tənbeh tədbiri seçilmiş və yalnız 1 nəfərin vəkillik fəaliyyətindən uzaqlaşdırılması ilə bağlı məhkəməyə müraciət ünvanlanmışdır. Sözügedən şikayətlərin 18-i dövlət müəssisələri, 5-i qeyri-hökumət təşkilatları, 129-u isə vətəndaşlar tərəfindən göndərilmişdir.

12. Azərbaycan Vəkillər Kollegiyasının bu qərarlarını digər ölkələrin vəkil təşkilatlarının statistikasına ilə müqayisədə ən aşağı dərəcəliyə bərabər biri kimi qeyd etmək olar. Tətbiq olunan intizam tədbirlərinə gəldikdə, onların əksəriyyəti prokurorluqlar, məhkəmə və dövlət orqanları tərəfindən ünvanlanmış şikayətlərə deyil, məhz vətəndaşların şikayətlərinə əsaslanaraq müəyyən edilmişdir. Bu səbəbdən, verilən qərarların heç biri siyasi motivli deyil. Həmçinin, barəsində intizam tənbeh tədbiri seçilmiş vəkillər siyasi sahədə fəaliyyət göstərmirlər və siyasətçilərin hüquq müdafiəçiləri qismində çıxış etmirlər. Aydındır ki, bütün intizam tədbirləri qanunvericiliyin və vəkillərin davranış qaydalarının pozulması ilə bağlı tətbiq olunmuşdur.

13. Vəkillərin davranış qaydaları haqqında yeni Əsasnamə Avropa Vəkillər Kollegiyaları və Hüquq Cəmiyyətləri Birliyinin qəbul etdiyi “Avropa vəkillərinin davranış Kodeksi” əsasında qəbul edilmişdir.

141.68 sayılı tövsiyə qəbul edilmişdir

14. Vəkillər Kollegiyasının rəsmi saytında vəkil peşəsinə qəbul və imtahanların keçirilməsi qaydaları, imtahana hazırlıq proqramı və test nümunələri dərc olunub. Vəkillər Kollegiyası, həmçinin gələcəkdə qəbul prosesi ilə bağlı daha qabaqcıl standartların tətbiq olunmasına maraq göstərir və bu sahədə lazımi tədbirlər görəcəkdir.

15. Cari ilin 2, 23 may və 6 iyun tarixlərində keçirilmiş icbari təlimlərdən sonra təlimi müvəffəqiyyətlə başa vuran namizədlərin andiçmə mərasimi baş tutmuşdur. Onlar idarəetmə orqanının qərarına əsasən Vəkillər Kollegiyasının üzvlüyünə qəbul edilmiş, nəticədə, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyinin tarixində ilk dəfə olaraq Vəkillər Kollegiyasının üzvlərinin sayı 1200-ü keçmişdir. Bundan əlavə, cari ilin iyul ayında Kollegiyanın üzvlüyünə 300 yeni vəkilin qəbulu üçün andiçmə mərasimi keçirilmişdir. Bundan sonra vəkillərin sayı 944-dən 1535-dək artmış və öncəki illərlə müqayisədə 62,6% -dən çox olmuşdur.

141.21 sayılı tövsiyə qəbul edilmişdir

16. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 25-ci maddəsinə əsasən, hamı qanun və məhkəmə qarşısında bərabərdir. Dövlət irqindən, etnik mənsubiyyətindən, dinindən, dilindən, cinsindən, mənşəyindən, əmlak vəziyyətindən, qulluq mövqeyindən, əqidəsindən, siyasi partiyalara, həmkarlar ittifaqlarına və digər ictimai birliklərə mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, hər kəsin hüquq və azadlıqlarının bərabərliyinə təminat verir. İnsan və vətəndaş hüquqlarını və azadlıqlarını irqi, etnik, dini, dil, cinsi, mənşəyi, əqidə, siyasi və sosial mənsubiyyətə görə məhdudlaşdırmaq qadağandır.

17. İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının irqi, etnik, dini, cinsi və digər mənsubiyyətlərə görə məhdudlaşdırılmasının qadağan olunması prinsipi Cinayət, Cinayət-Prosessual və Əmək Məcəllələri və digər qanunvericilik aktları ilə müəyyən olunmuşdur.

141.25 sayılı tövsiyə qəbul edilmişdir

141.16, 141.17, 141.18, 141.19, 141.20, 141.22, 141.23, 141.29, 141.30 sayılı tövsiyələr diqqətə alınmışdır

141.26, 141.27 sayılı tövsiyələr qəbul edilmişdir

18. "Uşaqların cismani cəzadan müdafiəsi" haqqında qanun qəbul edildikdən sonra bu qanunun icrası ilə bağlı nəzarət mexanizmləri çərçivəsində uşaqların yerli səviyyədə müdafiəsi sahəsində ciddi islahatların keçirilməsi tələb olunacaq. Buna görə də gələcəkdə həmin qanunun qəbul edilməsi nəzərdən keçiriləcək.

141.28 sayılı tövsiyə qəbul edilmişdir

141.78, 141.80, 141.81, 141.83, 141.85, 141.86 sayılı tövsiyələr diqqətə alınmışdır

19. Azərbaycan müvafiq beynəlxalq təşkilatlarla, həmçinin İsgəncələrin qarşısının alınması üzrə Avropa Komitəsi (CPT), İsgəncələrin və digər qəddar, qeyri-insani, yaxud ləyaqəti alçaldan rəftar və ya cəzaların qarşısının alınması üzrə Alt Komitə (SPT) və Özbəşinə həbslər üzrə İşçi Qrupu ilə sıx əməkdaşlıq əlaqələrinə malikdir. CPT-nin müxtəlif illərdə ölkəmizə etdiyi səfərlərin yekununa dair hesabatları (Azərbaycan Respublikası Hökumətinin şərhləri ilə birlikdə) dövlətin təşəbbüsü ilə qısa zaman öncə dərc olunmuşdur. Azərbaycan tərəfinin şəffaflığın tam şəkildə təmin edilməsi ilə bağlı bu qərarı CPT tərəfindən Hökumətin şəffaflıq prinsipinə sadıqlığının ifadəsi kimi şərh olunmuşdur.

20. İnsan hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı beynəlxalq sənədlər, eləcə də Birləşmiş Millətlər Təşkilatının və Avropa Şurasının Konvensiyaları, İnsan Hüquqları üzrə Avropa

Məhkəməsinin presedent hüququ və milli qanunvericiliyin inkişafı ilə bağlı mövzular Ədliyyə Nazirliyinin əməkdaşları, eləcə də Ədliyyə Akademiyasında fəaliyyət göstərən hakimlər, hakimliyə namizəd şəxslər, vəkillər və digər hüquqşünaslar üçün təşkil olunan təlim kurslarının proqramına daxil edilmişdir.

141.40, 141.51 sayılı tövsiyələr qəbul edilmişdir

141.14, 141.15, 141.24, 141.33, 141.36, 141.41, 141.43, 141.46, 141.55, 141.58, 141.59, 141.64, 141.65, 141.67, 141.79, 141.82, 141.84, 141.101 sayılı tövsiyələr diqqətə alınmışdır

141.31, 141.32, 141.34, 141.38, 141.47, 141.48, 141.57, 141.60 sayılı tövsiyələr qəbul edilməmişdir

21. Azərbaycan Respublikası Hökuməti hesab edir ki, yuxarıda sadalanan tövsiyələr faktiki olaraq düzgün olmadığı, müvafiq məsələləri birtərəfli şəkildə şərh etdiyi və BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının 5/1 və 16/21 sayılı qətnamələrində nəzərdə tutulmuş əsaslarla uyğunluq təşkil etmədiyi üçün qəbul edilə bilməz.

22. Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan Respublikasında yalnız konkret cinayət əməli törətməkdə şübhəli hesab edilən şəxslər qanunla müəyyən edilmiş qaydada cinayət məsuliyyətinə cəlb oluna bilərlər və hamının qanun qarşısında bərabər olması prinsipi rəhbər tutulur.

23. Azərbaycanda hüquq müdafiəçilərinə, vətəndaş cəmiyyətinin və QHT-lərin nümayəndələrinə heç bir hüquqi və inzibati məhdudiyət olmadan sərbəst fəaliyyət göstərmək imkanı yaradılmış, dövlət qurumları və ictimai təşkilatlar arasında tərəfdaşlıq əlaqələri üçün sabit və effektiv sistem formalaşdırılmışdır. 2006-cı ildən etibarən Azərbaycan Respublikası Ədliyyə naziri yanında fəaliyyət göstərən və strukturu hüquq müdafiəçiləri və vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələrindən ibarət olan İctimai Komitəni buna misal göstərmək olar.

24. Təxminən 3300 qeyri-hökumət təşkilatı dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

141.50 sayılı tövsiyə qəbul edilmişdir

141.52, 141.53, 141.61 və 141.70 sayılı tövsiyələr diqqətə alınmışdır

25. Avropa Şurası ilə Azərbaycan arasında Əməkdaşlıq Planı çərçivəsində həyata keçirilmiş "Vətəndaş cəmiyyəti dialoqu" layihəsinə uyğun olaraq QHT-lərin dövlət qeydiyyatına alınması və maliyyə vəsaiti əldə etməsi imkanları ilə bağlı qanunvericilik üzrə təkliflər hazırlanmışdır. Bu təkliflərdə İşçi Qrupun Universal Dövri İcmal mexanizmi üzrə 30-cu sessiyası zamanı verilən tövsiyələrin bəziləri öz əksini tapmışdır. Hazırda bu təkliflərə baxış keçirilir və onların ekspertlər tərəfindən müzakirəsi nəzərdə tutulur.

26. İnsan hüquqlarını müdafiə edən QHT-lər, o cümlədən əsas hüquq və azadlıqların müdafiəçiləri, həmçinin gender bərabərliyi sahəsində, məişət zorakılığının, insan alverinin və narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinin qarşısının alınması istiqamətində fəaliyyət göstərən QHT-lər dövlətdən və özəl təşkilatlardan qrant almaq imkanına

malikdirlər. İxtisaslaşmış QHT-lər şəffaf şəraitdə müsabiqələr və tenderlər keçirilməklə maliyyə yardımı əldə edə bilirlər. 2017-ci ildə yerli donorların verdiyi qrantın ümumi məbləği 100 milyon AZN-dən çox olmuşdur.

141.35, 141.37, 141.44, 141.45, 141.49, 141.54, 141.56, 141.62, 141.63, 141.66, 141.69, 141.72, 141.73, 141.74 və 141.75 sayılı tövsiyələr diqqətə alınmışdır

27. Konstitusiyanın 47, 49 və 58-ci maddələrində və digər qanunvericilik aktlarında fikir və söz azadlığı, sərbəst toplaşmaq azadlığı və birləşmək hüququ təmin edilmişdir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 dekabr 2011-ci il tarixli Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş “Azərbaycan Respublikasında insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyinin artırılması sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramı”na əsasən, qanunların hazırlanması zamanı Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə nəzərdə tutulan insan hüquq və azadlıqları əsas meyar kimi rəhbər tutulur.

28. Konstitusiyanın 50-ci maddəsinə əsasən, kütləvi informasiya azadlığına təminat verilir. Kütləvi informasiya vasitələrində, o cümlədən mətbuatda dövlət senzurası qadağandır. Hər kəsə istədiyi məlumatı qanuni yolla axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, hazırlamaq və yaymaq azadlığı verilməklə kütləvi informasiya vasitələrinin azadlığı dövlət tərəfindən təmin olunur. Kütləvi informasiya vasitələrinin yaradılması, mülkiyyət hüququ, istifadəsi, idarə olunması, axtarılması, qəbul edilməsi, hazırlanması, ötürülməsi, dərc olunması və yayılması, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, məhdudlaşdırıla bilməz.

141.42 və 141.87 sayılı tövsiyələr qəbul edilmişdir

141.88 sayılı tövsiyə qəbul edilmişdir

29. “Gender bərabərliyinin təminatları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun təkmilləşdirilməsi üzrə təkliflərin layihəsi müvafiq dövlət orqanları ilə razılaşdırılmış və Nazirlər Kabinetinə göndərilmişdir. Layihədə gender bərabərliyinin təmin edilməsi üçün nəzarət mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi, “gender stereotipi”, “gender ekspertizası”, “müvəqqəti xüsusi tədbirlər” və sair konsepsiyaların müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı müddəalar yer alır.

141.89 sayılı tövsiyə qəbul edilmişdir

30. Azərbaycan Respublikasında məişət zorakılığının qarşısının alınması üzrə Milli Fəaliyyət Planı Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Əhali Fondunun dəstəyi ilə hazırlanmışdır.

141.90, 141.91 və 141.92 sayılı tövsiyələr qəbul edilmişdir

31. Kənd yerlərində qızlara inklüziv və keyfiyyətli təhsil almaq imkanının yaradılması üçün görülən tədbirlərin artırılması dəstəklənmişdir. Hesab edilir ki, bu cür tədbirlər regionlarda erkən nikah hallarının azalması və qızların ali təhsil müəssisələrinə qəbul nəticələrinin yüksəlməsinə kömək edə bilər. Hökumət bu istiqamətdə, xüsusilə regionlarda qeyri-hökumət təşkilatları ilə birlikdə nəzarət tədbirlərini gücləndirməyi planlaşdırır.

141.93 və 141.94 sayılı tövsiyələr qəbul edilmişdir

141.95 sayılı tövsiyə qəbul edilmişdir

32. 2016-cı il ölkədə “Multikulturalizm ili” elan edilmişdir. Ölkəmizdə müxtəlif dini icmalar, milli-etnik qruplar və zəngin mədəni müxtəlifliyin mövcudluğu 2008-ci ildə Azərbaycan Respublikası tərəfindən mədəniyyətlər və sivilizasiyalar arasında effektiv və səmərəli dialoqun qurulması məqsədilə irəli sürülmüş və qlobal hərəkata çevrilmiş “Bakı Prosesi” təşəbbüsünün əsasını təşkil edir.

141.96 sayılı tövsiyə diqqətə alınmışdır

33. Dövlət orqanları dini icmaların üzvləri də daxil olmaqla bütün vətəndaşların hüquqlarını müdafiə edirlər. Ölkəmizdə dini icmaların fəaliyyətinin dövlət qeydiyyatı “Dini etiqad azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun tələblərinə uyğun şəkildə həyata keçirilir. Dini qurumların dövlət qeydiyyatı prosesində bürokratiya mövcud deyil. 07.03.2018 tarixindən etibarən 835 dini icma dövlət qeydiyyatına alınmışdır. Onlardan 804-ü müsəlman, 31-i isə qeyri-müsəlman (20 xristian, 8 yəhudi, 2 Bahai və 1 Krişna) icmasıdır.

141.97 sayılı tövsiyə qəbul edilmişdir

34. Qanunvericilikdə “qeyri-qanuni mühacir” və ya “qeyri-qanuni vəziyyətdə mühacir” ifadəsi nəzərdə tutulmur.

141.98 və 141.99 sayılı tövsiyələr qəbul edilmişdir

35. Mühacirlərə münasibətdə hər hansı göstərici və ya meyara əsaslanan ayrı-seçkiliyə yol verilmir və ölkədə miqrasiya siyasətini həyata keçirərkən yalnız qanunvericiliyin tələbləri nəzərə alınır.

36. “Qaçqın” anlayışının tərfi “Qaçqınların Statusu haqqında” 1951-ci il BMT Konvensiyasına tam uyğun gəlir və sığınacaq axtaran şəxslər üçün sığınacaq sistemində daxil olmaq imkanı təmin edilmişdir.

141.100 sayılı tövsiyə qəbul edilmişdir

37. Məcburi köçkün ailələrinin övladları dövlət ali təhsil müəssisələrində və orta ixtisas məktəblərində təhsil haqlarından azad olunurlar. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Vahid aylıq müavinətin verilməsi haqqında” Fərmanına əsasən, məcburi köçkün ailələrindəki hər bir uşağa onların rifahını yaxşılaşdırmaq üçün vahid aylıq müavinət verilir. Eyni zamanda, Cəbrayıl rayonunun Ermənistan Respublikasının işğalından azad olunmuş Cocuq Mərcanlı kəndində 96 şagirdlik yeni məktəb binası inşa edilmişdir.

Bu vəsait BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarlığının təşəbbüsü ilə Azərbaycan dilinə tərcümə olunub və nəşr edilib.